

Liikenneviraston tilinpäätös vuodelta 2016

Liikenneviraston tilinpäätös vuodelta 2016

Kannen kuva: Laitaatsalmi, Savonlinna - Syväväylän siirtoa syyskuussa 2016
Valokuva Lentokuva Vallas Oy

Verkkojulkaisu pdf (www.liikennevirasto.fi)

ISBN 978-952-317-367-5

Liikennevirasto
PL 33
00521 HELSINKI
Puhelin 029 534 3000

Sisällysluettelo

1	TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1	Johdon katsaus	4
1.2	Tuloksellisuus	6
1.3	Vaikuttavuus	8
1.3.1	Toiminnan vaikuttavuus	8
1.3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	11
1.4	Toiminnallinen tehokkuus	13
1.4.1	Toiminnan tuottavuus	13
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus	13
1.4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	14
1.4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	17
1.5	Tuotokset ja laadunhallinta	18
1.5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	18
1.5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	20
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	28
1.7	Tilinpäätösanalyysi	30
1.7.1	Rahoituksen rakenne	31
1.7.2	Talousarvion toteutuminen	32
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma	35
1.7.4	Tase	36
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	39
1.9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	40
2	LIIKENNEVIRASTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA	41
3	LIIKENNEVIRASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA	44
4	LIIKENNEVIRASTON TASE	45
5	LIITETIEDOT	46
6	ALLEKIRJOITUKSET	58

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Uudistunut strategia

Liikennevirasto osallistui alkuvuodesta 2016 liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan konserni-strategian laatimiseen vuosille 2016–2020. Hallinnonalan konsernistrategian pohjalta Liikennevirasto tarken-si strategisia päämääriään huomioiden hallitusohjelman ja hallinnonalan linjaukset. Uudistuneet strategiset päämäärät korostavat asiakaslähtöistä ja vuorovaikutteista toimintaa. Päämäärät ohjaavat tekemistä liikkumisen ja liikenteen ekosysteemin uudistamiseen, digitalisaation ja automatisaation mahdollisuuksien hyödyntämiseen sekä turvallisen ja toimivan infran kehittämiseen kestävän kehityksen periaattein. Strategia painottaa uudistumiskyvyn merkitystä ja osaamisesta huolehtimista. Viraston toiminta-ajatus ja visio "Fiksut väylät ja älykäs liikenne – sinua varten" säilyivät päivityksessä ennallaan.

Kestävä liikenne ja vastuullisuusraportointi

Liikenneviraston tavoitteena on, että sen toiminta on niin ekologisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisestikin kestävällä pohjalla. Liikennevirasto laati selvityksen, jossa kuvattiin kestävä liikenteen ja väylänpidon viitekehys sekä syvennyttiin tarkemmin Liikenneviraston toimenpiteisiin ilmastonmuutoksen torjunnassa ja erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Selvityksen perusteella virastolla on eniten vaikutus-mahdollisuuksia kulkutapa- ja kuljetusmuotojakaumaan vaikuttamisessa sekä infran ja liikenteen energia-tehokkuuden parantamisessa. Uusiutuvien polttoaineiden ja vaihtoehtoisten käyttövoimien käytön edistämi-sessä Liikenneviraston rooli on mahdollistava.

Liikennevirasto julkaisi ensimmäisen vuotta 2015 koskevan yhteiskuntavastuuraporttinsa huhtikuussa 2016. Raportoinnin tavoitteena on lisätä entisestään Liikenneviraston toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä kertoa sitoutumisesta vastuulliseen toimintaan. Jatkossa raportti julkaistaan vuosittain.

Väylien korjausvelan pysäyttäminen

Liikennevirasto arvioi väylien korjausvelan suuruudeksi n. 2,5 miljardia euroa. Vuosille 2016–2018 kohdistettiin yhteensä 600 milj. euroa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen. Vuoden 2016 rahoitus oli 100 milj. euroa. Liikennevirasto laati vuonna 2016 kolmivuotisen korjausvelkaohjelman, jonka kohteet valittiin asiakastarpeet huomioiden, liikenneväylien korjausvelan vähentämiseksi. Liikennevirasto kävi laajaa asiakasvuoropuhelua erityisesti elinkeinoelämän kanssa. Ohjelma painottuu elinkeinoelämän tarpeiden mukaan kasvun esteiden purkamiseen ja työssäkäyntialueiden tarpeiden täyttämiseen.

Hallitus päätti lisäksi siirtää nimeämättömistä liikenneväylien kehittämishankkeista 364 miljoonaa euroa pe-rusväylänpitoon ja yksityisteiden valtionavustuksiin vuosina 2017–2019. Liikennevirasto valmisti yhteis-työssä ELY-keskusten L-vastuualueiden kanssa lisärahoitusohjelman painottaen kaupunkiseutujen kasvun tukemista, elinkeinoelämän ja työmatkaliikenteen tarpeita sekä liikenneturvallisuutta.

Digitalisaation edistäminen

Liikennevirasto käynnisti vuosille 2016–2018 ajoittuvan digitalisaatiohankkeen, joka kehittää liikenne-, väylä- ja liikkumistietojen tuottamista ja jakelua, uudistaa tie- ja rataverkon kunnossapitoon ja hallintaan liittyvät tietojärjestelmät, edistää rautatieliikenteen kapasiteetin hallintaa ja merenkulun älyväylää sekä digitalisoi

asiakasvuorovaikutusprosesseja. Hanke avaa mahdollisuuksia uusille liikenteen palveluille ja automaattiajamiselle. Digitalisaatiohankkeen kokonaisrahoitus on 35 miljoonaa euroa, josta vuoden 2016 osuus oli 6,5 miljoonaa euroa.

Kehittyvän teknologian avulla Liikennevirasto saa käyttöönsä ajantasaisempaa tietoa väylien kunnosta, käytettävyydestä ja käytöstä väylän koko elinkaaren ajalta. Asiakkaat ja sidosryhmät voivat samaan aikaan tuottaa sekä hyödyntää tietoa. Valtaosa tuotetuista tiedoista tarjotaan avoimena datana eri toimijoiden käyttöön nykyaikaisten rajapintojen kautta. Tarkemman, laadukkaamman ja ajantasaisemman tiedon avulla esimerkiksi väylien korjaustoimenpiteet on helpompi kohdentaa ja ajoittaa.

Kolmivuotisen Aurora-hankkeen tarkoituksena on luoda valtatie 21 yhteyteen arktinen älyliikenteen testausekosysteemi, Snowbox. Se mahdollistaa automaattiajamisen ja älyliikennetarkaisujen testauksen äärimmäisissä talvi- ja sääolosuhteissa. Monitasoinen kokeiluympäristö mahdollistaa ja edistää monipuolista liikenteen älykkään automaation testausta sekä tarjoaa testaajille älyinfrastruktuurilla instrumentoitua tieosuutta. Hankkeen aikana on tarkoitus mahdollistaa Aurora-alueella toteutettavia kokeiluja sekä käynnistää Liikenneviraston omia automaattiajamisen edistämisen ja älykkään väyläomaisuuden hallinnan kokeiluja. Nämä toimivat osaltaan lähtökohtana Aurora-alueen kokeilutoiminnan käynnistämiseksi.

Keskustelevien ajoneuvojen yhteispohjoismaisen NordicWay EU-hankkeen vuoden kestävä Suomen Coop -kokeilu käynnistyi vuoden 2016 toukokuussa E18-tiellä Helsingin ja Turun välillä sekä Helsingin kehäteillä. Loppuvuodesta kokeilu laajentui pääteille Helsingistä Espoon, Tampereen ja Lahden suuntiin. Kokeilun aikana ajoneuvojen kuljettajat välittävät ja vastaanottavat älypuhelinsovelluksella tieliikenteen häiriöistä tarkkaa sijaintietoa reaaliaikaisesti matkapuhelinverkon välityksellä. Vuoden 2016 lopussa kokeilussa oli mukana yli 900 rekisteröitynyttä testikäyttäjää, niin sunnuntaiautoilijoita, työmatkalaisia kuin ammattikuljettajia.

Loppuvuonna valmisteltiin merenkulun älyväyläkokeilua. Älyväyläkokeilu alkaa vuoden 2017 alussa ja se kestää kaksi vuotta. Kokeilun aikana testataan ja pilotoidaan digitaalisia palveluja ja reaaliaikaisia olosuhteiden tilannekuvia sekä alusten että liikenteenohjauksen järjestelmissä. Kokeilun testialueina tullaan käyttämään useita meriväyliä eri puolilla Suomen rannikkoa.

Liikenteenohjausjärjestelmien uusimisprojekti (LOU) on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Erityisiä saavutuksia rautatieliikenteen osalta ovat olleet ratakapasiteetin hallinnan kehittyminen ja kuljettajien päätelaite-sovelluksen käytön laajentaminen koskemaan koko junaliikennettä. Tieliikenteen osalta merkittäviä saavutuksia ovat olleet päivystäjän integroidun käyttöliittymän käyttöönotto, ensimmäisten vanhojen tunnelijärjestelmien integrointi siihen ja analytiikan lisääminen. Meriliikenteen osalta erityisiä saavutuksia ovat olleet VTS-keskuksen järjestelmien osittainen modernisointi ja eri järjestelmien välistä tiedonvaihtoa tukevien ratkaisujen kehittäminen.

Toimintaympäristö muutoksessa

Liikenneviraston toimintaympäristön voidaan todeta olevan suuressa murroksessa. Liikkumisen ja liikenteen palvelut kehittyvät ja haastavat nykyisiä tapoja liikkua ja kuljettaa. Olemassa oleva liiketoiminta kehittyy, mutta on nähtävissä myös täysin uudenlaisten liiketoimintamallien rakentuminen. Kehittyvät palvelut perustuvat vahvasti tietoon ja korostavat tiedon saatavuuden ja luotettavuuden merkitystä. Automatisoituva liikenne kehittyy nopeasti. Tämä asettaa uudenlaisia vaatimuksia niin väylille kuin niihin liittyville palveluillekin.

Vuoden 2016 aikana liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla osallistuttiin liikenneverkon yhtiöittämistä koskevaan selvitykseen. Virastouudistuksen esiselvitys käynnistettiin hallinnonalan organisoimiseksi väylien, tietojen ja palvelujen varaan. Erillisenä valmisteltiin liikenteenohjauksen selvitys. Näiden tarkoitus on valmistua vuonna 2017. Selvitysten pohjalta tehtävillä päätöksillä on suuri merkitys Liikenneviraston toimintaan jatkossa.

Maakuntahallinnon uudistuksessa Liikennevirasto on osallistunut ELY-keskusten L-vastualueiden tehtävien järjestämistä koskevaan valmistelutyöhön tukemalla liikenne- ja viestintäministeriön vastuuhenkilöitä.

Infrahankkeita otettiin liikenteelle ennätysmäärä

Liikennevirastolla oli vuonna 2016 käynnissä yli 30 isoa infrahanketta eri puolella Suomea. Näistä useat valmistuivat syksyllä. Hankkeet ovat pysyneet hyvin aikataulussa ja budjetissa. Vt 12:lla Tampereen rantaväylän tunneli toteutettiin allianssimallilla ja se avattiin liikenteelle puoli vuotta aikataulusta edellä. Tunneli on Suomen pisin maantietunneli. Vuonna 2016 valmistuneilla Seinäjoki–Oulu ratahankkeen osilla pystytettiin nopeutamaan matka-aikaa noin puoli tuntia. Hanke valmistuu kokonaisuudessaan vuonna 2017.

Rahoitus

Liikenneviraston toiminta on vaikuttanut eri sidosryhmien yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin.

Alla olevassa kaaviossa on kuvattu keskeiset Liikenneviraston rahavirrat.

Valtion yhteinen talous- ja henkilöstöhallinnon Kieku-järjestelmä, toimintamalli ja prosessit otettiin suunnitellusti käyttöön Liikennevirastossa toimintavuonna 2016.

Tavoitteiden yhteenveto

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Liikennevirastolle vuosille 2016–2020 13 tulostavoitetta. Vuonna 2016 niiden tavoitearvot toteutuivat lähes kaikki. Tavoitteita käsitellään tarkemmin luvuissa 1.5.

1.2 Tuloksellisuus

Konsernistrategiassa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toiminnalle asetettiin hallituskauden yli ulottuvat strategiset yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja määriteltiin niitä edistävät painopistealueet. Liikenneviraston tulostavoitteet ryhmiteltiin painopisteittäin. Liikenneviraston tulossopimuksessa määritellyt painopistealueet ovat:

- Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut
- Liikenteen energiareformi
- Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet
- Luottamus digitaalisiin palveluihin
- Liikenne- ja viestintäverkot.

Liikenneviraston tuloksellisuuden kokonaisuutta arvioidaan painopisteittäin niiden alla olevien tulostavoitteiden toteutumisen kautta. Yksittäisten tulostavoitteiden toteutumista on arvioitu tarkemmin toimintakertomuksen kappaleissa 1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet sekä 1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.

Kokonaisuudessaan Liikenneviraston kertomusvuoden voidaan katsoa olleen erittäin tuloksellinen. Liikenneviraston 13:n tulostavoitteen toteutumista arvioidaan 43:n mittarin avulla. Vuonna 2016 Liikennevirasto saavutti 38 mittarin osalta asetetun tavoitetason, yhden osalta tavoite saavutettiin osittain ja vain neljän mittarin osalta asetettua tavoitetta ei saavutettu.

Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut -painopisteessä oli asetettu kolme tulostavoitetta:

- Matkustajien liikkumis- ja tietopalvelut paranevat
- Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa
- liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu.

Liikennevirasto toimi tehokkaasti kaikkien tavoitteiden osalta ja kaikkien toteutumista mittaavien mittareiden tavoitetasot saavutettiin.

Liikenteen energiareformi -painopisteessä tavoitteina olivat:

- Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko
- Parannetaan väylänpidon energiatehokkuutta.

Liikennevirasto onnistui erittäin hyvin liikenteen energiareformin painopisteen tavoitteiden edistämisessä ja kaikkien mittareiden tavoitetasot saavutettiin.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet -painopisteen tulostavoitteet olivat:

- Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan
- Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan
- Rekisterit ja tietoaaineistot tukevat automaatiota.

Liikennevirasto eteni tavoitteissa suunnitellusti ja kaikki määritellyt mittarit toteutuivat.

Luottamus digitaalisiin palveluihin –painopisteen osalta Liikenneviraston tulostavoitteena oli:

- Viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa.

Tietoturvatoinenpiteit toteutuivat tulossopimuksen edellyttämällä tavalla ja tulostavoite toteutui.

Liikenne- ja viestintäverkot –painopisteen tulostavoitteina oli:

- Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden
- Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua
- Liikenneverkon toimintavarmuus paranee.

Liikennevirasto panosti huomattavasti asiakasvuorovaikutuksen kehittämiseen ja asiakkailta saadun tiedon hyödyntämiseen väylänpidon prosesseissa. Painopisteen tavoitteissa onnistuttiin kohtalaisen hyvin. Painopisteen 14 mittarin osalta kahdessa ei päästy tavoitteeseen ja yhden osalta tavoite saavutettiin osittain. Rautatieliikenteen täsmällisyystavoitteista ei saavutettu kauko- eikä lähiliikenteen osalta. Huonokuntoisten päällystettyjen teiden tavoite saavutettiin vilkasliikenteisen verkon osalta, mutta muun verkon osalta tavoitetta ei saavutettu.

Liikennevirasto käynnisti vuonna 2016 neljän uuden kehittämishankkeen valmistelun kehysriihen päätösten julkaisun jälkeen. Vuonna 2016 käynnissä oli kaikkiaan 30 isoa väylähanketta, joiden yhteenlaskettu arvo investointeina on n. 3,5 miljardia euroa. Toteutusvaiheessa olleista investoinneista useampi monivuotinen hanke valmistui. Hankkeet etenivät pääosin aikataulussa ja niiden kustannusarviot pitivät.

Säädösten sujuvoittamisen ja byrokratian keventämisen kärkihanketta edistettiin siten, että merenkulun tukien käsittelyssä siirryttiin sähköisen asiointijärjestelmän käyttöön. Lisäksi Liikenneviraston hankinnoissa aloitettiin sähköisen kilpailutustyökalun käyttöönotto. Säädösten sujuvoittamista on pyritty edistämään myös viraston antamissa määräyksissä ja ohjeissa.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

1.3.1.1 Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttaminen

Liikennevirasto tukee liikenne- ja viestintäministeriötä hallinnonalalle asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa. Tulossopimuksessa on määritetty Liikenneviraston rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa:

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat -painopiste

Liikenneviraston tavoitteina oli:

- Edistää avointen rajapintojen syntyä erityisesti yhteentoimivien lippu- ja maksamiskäytäntöjen aikaansaamiseksi.
- Suuntaa rahoitusta ja kehittää tietopääoman hyödynnettävyyttä ja prosesseja uudenlaisen liiketoiminnan synnyttämiseksi ja palveluiden aikaansaamiseksi markkinoilla.
- Luoda edellytykset rautatieliikenteen markkinoiden kehittymiselle varmistamalla rataverkon ja sen palveluiden tasapuolisen saatavuuden sekä luomalla käytännön toimintamallit monen operaattorin toimiessa markkinoilla.
- Henkilöliikenteessä varaudutaan siihen, että ensimmäiset uudet operaattorit tulevat markkinoille vuonna 2017 ja viraston toimenpiteet ajoitetaan sen mukaisesti.
- Edistää liikkumisen palvelumarkkinoiden ja automaation kehitystä kokeilujen ja alueellisten käytönnötojen kautta.

Liikennevirasto osallistui laajalti liikenteen palvelujen ja palvelumarkkinoiden kehittämiseen. Joukkoliikenteen Waltti-matkakortin käyttö laajeni uusille alueille ja käyttäjämäärät kasvoivat voimakkaasti. Valtakunnallinen reittiopas otettiin käyttöön vuonna 2016. Lisäksi mm. rautatieliikenteen matkustajainformaation laatuun panostettiin. Avoimen datan rajapintaa tarjottiin palvelumarkkinoiden käyttöön ja datasta muodostettiin uusia kansalaisia hyödyttäviä palveluja.

Rautatieliikenteen kilpailun avaamisen mahdollistamiseksi on tehty paljon työtä. Keskeisiä toimia kilpailun avaamiseksi olivat ratakapasiteettihakemusten tasapuolisuuden ja liikkuvan kaluston yhteentoimivuuslausuntojen käsittelyn varmistaminen, ratapihojen yhteisten toimintamallien luominen sekä resurssien ja osaamisen varmistaminen. Kaikkien osa-alueiden osalta on edetty suunnitelmien mukaisesti.

Liikennevirasto on ohjannut huomattavasti resursseja liikenteen automatisaation edistämiseen. Etenkin tieliikenteen automatisaatio on edetty ripeästi. Kertomusvuonna laadittiin tieliikenteen automatisaation toimenpidesuunnitelma. Lisäksi Liikennevirasto käynnisti tai osallistui useisiin kehittämisprojekteihin, kuten: Aurora valtatie 21:n testijakso, jossa on jo 22 hanketta käynnissä, YlläsAround MaaS-palvelu, porovaroituspilottit, NordicWay sekä SOHJOA –kokeilu. Myös merenkulun älyväylä –hanke, joka on askel kohti älykkääseen automaatioon perustuvaa autonomista meriliikennettä, eteni suunnitellusti.

Liikenteen energiareformi

Liikenneviraston tavoitteina oli:

- Osallistuu maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnitteluun mm. digitaalisaation hyväksikäytön edistämiseksi sekä kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen edistämiseksi.
- Edistää kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuksien kasvua (esim. matkaketjuihin ja liikkumisen palveluihin liittyvät informaatiopalvelut, liikkumisen ohjaus).
- Varmistaa tehokkaan ja ennakoivan liikenteenhallinnan (esim. reitin optimointi, energiatehokkuus, ruuhkien vähentäminen).
- Selvittää ratojen sähköistämisen ja akselipainojen nostojen toteuttamisen mahdollisuudet.
- Ohjaa oman hankintatoimensa kautta väylänpidon palvelutuotantoa energiatehokkuuteen ja ympäristön huomioiviin toimintamalleihin.
- Varmistaa väylänpitäjänä liikenteelliset edellytykset biopolttoaineiden raaka-aineiden ja jalostettujen tuotteiden kuljetuksille.
- Mahdollistaa uusien polttoaineiden ja käyttövoimien markkinaehtoisen jakelun mm. tuottamalla tietoa TEN-T-rahoitusmahdollisuuksista sekä muista mahdollisista rahoitusmahdollisuuksista jakeluverkoston rakentajille.

Liikennevirasto on parantanut biotaloutta tukevaa väyläverkkoa kohdistamalla panostuksia biotalouden kannalta tärkeimpiin kohteisiin. Biotalous on ollut myös tuettu priorisoimalla korjausvelkaohjelmaa ja perusväylänpidon lisärahoitusta. Vuonna 2016 parannettiin yli 1 000 kilometriä biotaloutta tukevaa tieverkkoa. Rataverkon merkittävimpiä raakapuukuljetusten puuterminaaleja kunnostettiin. Sorateiden kunto pystyttiin pitämään ennallaan.

Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseen osallistettiin hoidon alueurakoitsijoita. Heiltä veloitettiin myös taloudellisen ajotavan koulutusta.

Syksyllä 2016 valmistui Liikenneviraston sisäinen selvitys: Kestävämpää liikennettä ja väylänpitoa - Katse kasvihuonepäästöjen vähentämisessä. Kestävän liikenteen ja väylänpidon painopistealueet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä ovat käyttövoimiin, kulkutapa- ja kuljetusmuotojakaumaan sekä henkilö- ja tavari liikenteen ja infran energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen vaikuttaminen.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet sekä Luottamus digitaalisiin palveluihin

Liikenneviraston tavoitteina oli:

- Kehittää toiminnassaan isojen tietomäärien hallintaa ja analytiikkaa ja osallistuu hallinnonalan tiedon hyödyntämisen kehittämiseen.
- Varmistaa väyläverkkoon ja liikenteeseen liittyvien tietovarantojen osalta, että automaatioliikenteen laajeneminen on mahdollista.
- Huolehtii tietojen saatavuudesta ja laadusta avoimen datan periaatteiden mukaisesti palveluntuottajien ja kehittäjäyhteisöjen käyttöön.
- Hyödyntää palvelujen tuottajilta ja käyttäjiltä saatavaa tietoa oman toimintansa kehittämiseksi.
- Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto varmistaa, että sen vastuulla olevat tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan ja tietosuojan osalta tarpeiden ja vaatimusten mukaisia.

Liikennevirasto on panostanut huomattavasti viraston hallussa olevan tiedon avaamiseen ja rajapintojen kehittämiseen. Tavoitteena on, että avoimen datan ympärille syntyy uutta kansalaisten liikkumista palvelevaa liiketoimintaa. Palvelujen kehittäjiä tuettu järjestämällä yhteisöllisiä keskustelufoorumeja. Työ on edennyt hyvin. Lähes kaikki avoimeksi suunniteltu tieto on avattu ja rajapintojen kehitystyö on edennyt pitkälle. Liikenneviraston avoimen datan politiikka on otettu vastaan markkinoilla hyvin ja sen ympärille on kasvamassa paljon erilaista liiketoimintaa. Liikennevirasto teki ensimmäisen tietotilinpäätöksensä vuodesta 2016.

Virasto on järjestänyt kokeiluja ja avoimia hakuja uusien tiedonkeruumenetelmien testaamiseksi. Virasto on käynnistänyt tie- ja rautatieinfraa koskevien tietojärjestelmien kehittämisen mahdollistamaan sekä väylänpidon että liikenteen automatisoinnin kehittymisen tulevaisuudessa.

Viraston tietoturva- ja järjestelmävaraavien toimintamallin kehittäminen ja koulutus toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäverkot

Liikenneviraston tavoitteina oli infra-alusta kehittämisen suhteen:

- Käydä systemaattista ja aktiivista vuoropuhelua asiakastarpeiden tunnistamisen varmistamiseksi.
- Huolehtia väyläverkon taloudellisesta ja tehokkaasta ylläpidosta ja kehittämisestä.
- Kehittää suunnitteluprosessia siten, että se tuottaa vaikuttavimmat keinot liikennejärjestelmän kehittämiselle.
- Vähentää korjausvelkaa suunnitelmallisesti.
- Varmistaa eri liikenneverkkojen turvallisuutta ja toimintavarmuutta ennakoiden ja tietoa hyödyn-tään.
- Ottaa huomioon automatisaation ja robotisaation vaatimukset infralle.

Liikennevirasto on kehittänyt merkittävästi asiakastarpeiden selvittämisen prosessia. Asiakkailta saatua tietoa ja tarpeita on hyödynnetty laajalti viraston toiminnassa ja rahoituksen kohdentamisessa. Uudenlainen yhteistyömalli on saanut paljon myönteistä palautetta yhteistyökumppaneilta.

Virasto on uudistanut suunnitteluprosessiaan vuorovaikutteisemmaksi. Suunnittelun pilottikohteissa ja muussa toiminnassa, jossa vuorovaikutus on keskeistä, on käytetty uutta toimintamallia. Mukaan on liitetty mm. uudet liikkumisen palvelut.

Liikennevirasto on jatkanut väylänpidon tehokkaiden keinojen kehittämistä ja pyrkinyt pitkällä aikavälillä kustannustehokkaaseen toimintaan. Käynnissä on ollut suuri määrä verkon kehittämishankkeita, jotka ovat valmistuneet etuajassa ja kustannustehokkaasti kuten esimerkiksi Tampereen rantatunneli allianssimallilla. Virasto on vienyt suunnitellusti eteenpäin korjausvelkaohjelmaa, jonka lisärahoitus on taittanut väyläverkon korjausvelan kasvun. Lisäpanostuksen tulokset näkyvät selvemmin, kun ohjelman rahoitus kasvaa seuraavina vuosina.

Eri väylämuotojen turvallisuutta ja toimintavarmuutta on kehitetty monipuolisesti. Etenkin rautatiepuolella on kehitetty uusia täsmällisyyttä parantavia toimintamalleja. Ratatöissä on kehitetty mm. toimenpideohjelmointia täsmällisyysvaikuttavuuden näkökulmasta, myrskyvaurioiden ennaltaehkäisyä ja ratatöiden laadun varmistamista. Raideliikenteen täsmällisyyden parantamisen toimenpideohjelman on laadittu Etelä-Suomen alueelle. Tasoristeysturvallisuuden toimintalinjat -työ valmistui. Asiakirja luo strategiset puitteet monitasoiseen ja kokonaisvaltaiseen tasoristeysturvallisuuden edistämiseen.

Operatiivisessa liikennekeskustoiminnassa on onnistuttu hyvin. Toiminta on ollut kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukaista. Meriliikenteen ohjausyksikön laatu- ja järjestelmä on auditoitu onnistuneesti ja sertifikaatti on myönnetty. Ajantasaisilla navigointitiedoilla ja liikenteenohjauksella on merkittävä rooli onnettomuuksien

ennaltaehkäisyssä. Liikenteenohjauksella estetään vuosittain useita karille ajoja ja törmäyksiä. Mm. joulukuussa 2016 VTS esti kahden öljytankkerin törmäyksen Hangon eteläpuolella.

Tieliikenteen ohjauksessa viranomaisyhteistyön systematisointia on jatkettu määrätietoisesti. HKL-raitiovaunuliikenteen ohjaus on tullut mukaan helmikuussa 2016. Valtakunnalliset yhteistyökierrokset poliisilaitosten toimipisteissä saatettiin loppuun helmikuussa. Tieliikenteen automaattisen nopeusvalvonnan ohjelma, jolla tähdätään valvontaverkon laajentamiseen, valmistui ja uuden teknologian käyttämistä selvitettiin.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (mom. 31.30.43)

Liikenneviraston tehtäviin kuuluu meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) perusteella myönnettävien valtiontukien käsittely. Lain tavoitteena on turvata lasti- ja matkustaja-alusten kilpailukyky kansainvälisessä liikenteessä sekä huoltovarmuus kriisitilanteessa Suomen lipun alla liikennöivällä tonnistolla. Nykyistä lakia on sovellettu vuoden 2008 alusta lukien, tuen laajentuessa vielä vuoden 2009 alusta laissa määritellyillä edellytyksillä koskemaan myös kotimaan meriliikenteessä toimivia lastialuksia. Tuen myöntämisen edellytyksiä muutettiin 1.7.2013 voimaan tulleella lailla toisaalta hinnaajille ja työntäjille maksettavan tuen suhteen ja toisaalta aikarahtaussovimusten huomioimisen osalta. Viimeksi mainittu lainmuutos vaikutti ensimmäisen kerran vuonna 2014 maksettuihin tukiin. Vuonna 2016 myös mittausalukset tulivat tuen piiriin.

Määrärahaa vuodelle 2016 oli varattu vuoden 2016 talousarviossa 100,420 milj. euroa. Tukea haettiin yhteensä 90,810 milj. euroa ja maksettiin 89,199 milj. euroa, mikä on noin 1,9 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Matkustaja-alusten saaman tuen (noin 61,9 %) ja lastialusten saaman tuen (noin 38,1 %) suhde säilyi lähes samana kuin vuonna 2015. Matkustaja-alusten suhteellinen osuus tuesta on tasaisesti kasvanut viimeisten viiden vuoden ajan; vuonna 2012 matkustaja-alusten osuus oli noin 57 % ja lastialusten noin 43 % maksetuista tuista. Vuonna 2016 matkustaja-alushakemuksia käsiteltiin 198 (v. 2015 203 kpl) lastialushakemuksia 166 (v. 2015 177 kpl). Järjestöjen sopiman niin sanotun sekamiehityksen käyttö lastialuksilla on lisääntynyt jonkin verran viiden viime vuoden aikana. Vaikka sekamiehitys toisaalta vähentää hieman aluskohtaisia miehistökustannuksia, sekamiehityksen käytön arvioidaan vaikuttavan osaltaan myös siihen, että uusia aluksia tuodaan Suomen lipun alle. Tukilain muutoksella 1.1.2016 karsittiin tukitekiöitä, mikä pienensi yleisesti verovelvollisista maksettavia tukia, mutta merimieseläkejärjestelmän muutos, jolla työnantajan maksamaa osuutta nostettiin 11,4 %:sta 16,7 %:in, lisäsi MEL-maksun osuutta tuesta enemmän kuin karsitut tukitekiöt vähensivät.

Vuonna 2016 maksetut tuet - momentti 31.30.43

	Tukijakso	Tuki, euroa
Lastialustuki	*2015 loppuvuosi	16 981 196
Matkustaja-alustuki (1/2-v.)		12 918 882
Lastialustuki	*2016 alkuvuosi	16 991 715
Matkustaja-alustuki (1/2-v.)		13 371 651
Matkustaja-alusten kk-tuki	11/2015 - 10/2016	28 974 026
Yhteensä	1.7.2015-31.10.2016	89 237 470

* lastialusten 2015 loppuvuosi sisältää 1 510 € oikaisupäätöksillä maksettuja tukijakson 1.1.-30.6.2015 tukia ja 2016 alkuvuosi 37 133 € tukijakson 1.7.-31.12.2015 tukia.

Kauppa-alusluettelosta poistettiin vuonna 2016 yhteensä kaksi alusta. Molemmat poistettiin ulosliputuksen vuoksi. Uusia aluksia kauppa-alusluetteloon merkittiin vuonna 2016 yhteensä neljä.

Maksetut kauppa-alustuet, luetteloon merkityt alukset

	2016	2015	2014
Tuet yhteensä (milj.euroa)	89,237	87,304	87,582
Alusten bruttovetoisuus	1 536 520	1 537 004	1 522 643
Aluksia vuoden lopussa (kpl)	107	105	108
Alusten keski-ikä (vuotta)	21,8	21,5	21,1

Kauppa-alusluettelossa oli vuoden 2016 lopussa 92 (vuonna 2015 90) lastialusta ja 15 (vuonna 2015 15) matkustaja-alusta. Luetteloalusten keski-ikä oli 21,8 vuotta, bruttovetoisuus 1 536 520 ja nettovetoisuus 636 694. Kauppa-alusluettelossa on 11 alusta, joista 9 hinaajaa, joille ei haettu vuoden 2016 aikana tukea. Monet näistä aluksista ovat bruttovetoisuudeltaan pieniä ja iältään vanhoja. Vuonna 2016 kauppa-alustukiasioissa käsiteltiin 374 hakemusta. Asioiden käsittelyyn käytettiin Liikennevirastossa vajaa kolme henkilötyövuotta.

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (mom. 31.30.63.09)

Suurilla kaupunkiseuduilla (HSL, Tampere, Turku, Oulu) joukkoliikennetuen osuus kaupunkiseudun rahoittamasta joukkoliikenteen nettokustannuksista vaihtelee suuresti. HSL-alueella valtion joukkoliikennetuki on noin 1,5 prosenttia nettokustannuksista ja muilla suurilla kaupunkiseuduilla noin 10 prosenttia nettokustannuksista. Kaupunkiseutujen näkemyksen mukaan joukkoliikenteen valtionrahoitus on tärkeä "siemenraha", jonka avulla kannustetaan joukkoliikenteen kehittämiseen.

Suurilla kaupunkiseuduilla tuen tavoitteena on pyrkiä tekemään joukkoliikenteestä kilpailukykyinen vaihtoehto autolla liikkumiselle. Selvityksessä joukkoliikenteen valtionrahoituksesta todetaan (JOVARA, Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 43/2015), että suurissa kaupungeissa kilpailukykyistä joukkoliikennettä rahoittamalla muun muassa saatiin parannuksia paikallis- ja poikittaisliikenteessä, kyettiin vastaamaan työ- ja opiskeluliikenteen ja vapaa-ajan tarpeisiin, onnistuttiin lisäämään matkustajamääriä sekä kehitettiin maksu- ja informaatiojärjestelmiä. Lisäksi valtionavustusten avulla on pystytty tukemaan MAL-aiesopimuksissa sovittuja kehittämistoimenpiteitä.

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (mom. 31.30.63.11)

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen tavoitteena on pyrkiä ylläpitämään joukkoliikenteen palvelutaso näillä seuduilla. Keskisuurissa kaupungeissa valtionrahoituksen avulla pystyttiin muun muassa parantamaan joukkoliikenteen toimivuutta, palvelutasovelvoitteiden toteutumista sekä hankkimaan arkiliikku- mista palvelevia yhteyksiä ja alentamaan lipunhintoja. Osa keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuesta on myös edesauttanut tarjoamaan kilpailukykyistä kaupunkimaista liikennettä ja tiheää vuorotarjontaa (JOVARA 43/2015). Lisäksi tukea on käytetty Liikenneviraston, ELY-keskuksen ja kaupunkiseudun välisissä aiesopimuksissa sovitulla tavalla joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin (informaatiojärjestelmien kehittäminen, matkakeskusten kehittäminen, yhteisen lippu- ja maksujärjestelmän kehittäminen).

Joukkoliikenteen kehittämishankkeet (mom. 31.30.63.12)

Joukkoliikenteen kehittämisrahoituksella tuettiin valtakunnallisen lippu- ja maksujärjestelmän, Waltin, kehittämistä. Waltti-järjestelmä on käytössä 12 kaupungissa sekä osittain kolmen ELYn alueella. Järjestelmän kehittäminen viivästyi alkuperäisestä aikataulusta noin vuodella, minkä johdosta projektin viivästyneitä kustannuksia maksettiin vielä vuonna 2016.

Liikkumisen ohjaus (mom. 31.30.63.13)

Liikkumisen ohjauksen valtionavustuksilla on pystytty tukemaan liikkumisen ohjauksen toimenpiteiden juurtumista osaksi seudullista liikennejärjestelmätyötä ja suunnittelua. Avustuksilla on pystytty vakiinnuttamaan toimintaa suuremmilla seuduilla ja synnyttämään uutta toimintaa pienemmille seuduille. Lisäksi liikkumisen ohjauksen valtionavustuksilla on tuettu uusien kuluttajille suunnattujen liikkumispalvelujen kokeilua ja pilotointia eri alueilla.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Liikennevirastolla oli kaksi toiminnallista tulostavoitetta, jotka mittaavat toiminnan tuottavuutta. Kunkin liikenneverkon tuotosta painotetaan niiden tuottamiseen käytettyjen kulujen suhteessa. Panoslaskelmassa huomioidaan toiminnan kulut -nimisen tiliryhmän kulut, jotka sisältävät poistot. Vuoden 2016 kulujen deflaatio on tehty liikenne- ja viestintäministeriön ohjeistamilla ja tilastokeskuksen laskemilla kertoimilla: palkat 0,999, muut kulut 1,003 ja poistot 0,988. Tuottavuuslaskennan panoksessa on huomioitu myös ELY-keskusten L-vastualueiden tehtäväryhmäkohtaiset kustannukset.

Toiminnallinen tehokkuus				
	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Työn tuottavuuden kasvu, %	1	1,0	1,6	-0,8
Kokonaistuottavuuden kasvu, %	0,2	-2,4	-2,9	-1,4

Tuottavuustavoitteista Liikennevirasto saavutti työn tuottavuuden tavoitteen, joka nousi 1 %:a edellisestä vuodesta. Työn tuottavuuslaskelman tuotos saavutettiin 0,8 %:a edellisestä vuotta pienemmällä työpanoksella.

Kokonaistuottavuus laski 2,4 %:a edellisestä vuodesta, joten tavoitetta ei saavutettu. Liikenneviraston tuottavuuslaskelmissa käyttämä tuotos kasvoi 0,21 %:a edellisestä vuodesta, mutta kokonaistuottavuuden osalta kulut kasvoivat kuitenkin tuotosta enemmän. Kokonaistuottavuuslaskelmissa panosten osalta kasvua oli selvästi poistoissa sekä väylänpitoon liittyvissä kuluissa. Henkilöstömenot puolestaan laskivat edellisestä vuodesta.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Ministeriö ei asettanut virastolle toiminnan taloudellisuutta kuvaavia tulostavoitteita eikä seurantamittareita. Liikennevirasto kuitenkin esittää tältä osin kunkin väyläverkon osalta taloudellisuutta kuvaavan tunnusluvun (kustannukset / väyläkm). Mittari kuvaa sekä toiminnan taloudellisuutta, että määrärahojen muutosta.

Kustannukset väyläkilometriä kohden ovat laskeneet maantiekilometreissä, mutta nousseet ratojen ja kauppamerenkulun väylien osalta.

Toiminnan laskennalliset kustannukset / km	Toteuma 2016	Toteutuma 2015	Toteutuma 2014
Kustannukset, euroa/maantiekkm (77 982 km)	13 001	13 515	13 807
Kustannukset, euroa/ratakm (5 926 km)	86 738	81 393	79 617
Kustannukset, euroa/kauppamerenkulun väyläkm (3 956 km)	5 934	4 672	5 636

Pääoman korkokustannukset on laskettu 0,2 % korkokannan mukaan väyläomaisuuden keskiarvosta.

Tienpidon kustannuksissa on huomioitu kaikkien Liikenneviraston talousarvotilien tienpitoon liittyvät kulut. Pääomakustannuksista laskelmassa on huomioitu tieomaisuuden poistot sekä pääoman korkokulut. **Radanpidon** kustannusten laskelmassa on Liikenneviraston talousarvotilien radanpitoon liittyvät kulut. Pääomakustannuksista laskelmassa on huomioitu rataomaisuuden poistot sekä pääoman korkokulut. **Kauppamerenkulun** kustannusten laskelmat on tehty siten, että kustannuksiin on sisällytetty kauppamerenkulun väylien ylläpidon kustannukset ja ne on jaettu väyläkilometreillä. Kustannukset sisältävät kauppamerenkulun kokonaiskustannukset poisto- ja korkokuluineen pl. väylien ja kanavien pääomakustannukset.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan laskelmat käsittävät julkisoikeudelliset ja liiketaloudelliset suoritteet sekä rata- ja väylämaksun.

Toiminnan kannattavuus	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015	Toteuma 2014
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	ei tavoitetta	98	76	99
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	ei tavoitetta	143	128	129

Kustannuslaskennassa virasto siirtyminen Kieku-järjestelmään 1.4.2016 vaikutti etenkin tukitoimintojen määrittelyyn. Työajankohdennuksissa siirryttiin käyttämään Kiekun työajankohdennusta, alkuvuonna tunnit kohdennettiin vielä Sampo-toiminnanohjausjärjestelmässä. Työajankohdennuksen muutos aiheutti muutoksia myös kustannuslaskentaan.

Kiekuun siirtymisen vuoksi kolmen ensimmäisen kuukauden kustannuslaskenta on tehty manuaalisesti. Tämä voi jonkin verran vaikuttaa koko vuoden kustannusten kertymiseen ja kohdentumiseen, koska manuaalisella laskentatavalla ei ole mahdollista päästä samanlaiseen tarkkuuteen kuin järjestelmän avulla.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus 98 %

Liikenneviraston julkisoikeudellisia suoritteita ovat mm. merenkulun tukipäätösten, rautateiden käyttöluvien, teknisten määräysten ja tarkastusten antaminen, rataliikenteenohjauspalveluun kuuluva vaihtotyö, RAILI viestintäverkon käyttöpalvelut, merenkulun väyläpäätökset, erivapauspäätökset alusten jääluokissa ja jäänmurtaja-avustuksissa sekä kauppamerenkulun edistämiseen liittyvät suoritteet.

Julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 €)	2016	TA 2016	2015	2014
Tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	2 529	1 382	2 048	2 701
Maksullisen toiminnan muut tuotot			2	0
Vuokrat ja käyttökorvaukset				0
/.. tuottojen oikaisuerät				0
Tuotot yhteensä	2 529	1 382	2 050	2 701
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2	1	2	2
Henkilöstökustannukset	134	123	96	135
Vuokrat	11	20	10	22
Palvelujen ostot	1 553	883	1 667	1 614
Muut erilliskustannukset	1	8	3	9
Erilliskustannukset yhteensä	1 701	1 035	1 778	1 782
Käyttöjäämä	828	347	272	919
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	13	21	21	21
Poistot	850	413	850	853
Korot	16	36	47	64
Muut yhteiskustannukset				0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	879	470	918	938
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 580	1 505	2 696	2 720
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-51	-123	-646	-19
KUSTANNUSVASTAAVUUS	98,0 %	91,8 %	76,0 %	99,3 %

Tuotot ovat kasvaneet edellisestä vuodesta ja se johtuu pääosin RAILI-viestintäverkon tuloista, joista osa vuodelle 2015 kuuluvista tuloista (0,360 milj. euroa) laskutettiin vasta vuoden 2016 puolella. Jos nämä tulot olisi laskutettu vuonna 2015, julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus olisi 84 %.

Muiden julkisoikeudellisten suoritteiden yhteenlaskettu kustannusvastaavuus pysyi edellisvuoden tasossa. Näiden julkisoikeudellisten suoritteiden volyymi on pientä ja pienetkin muutokset aiheuttavat heilahtelua yksittäisten suoritteiden kustannusvastaavuuteen.

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus 143 %

Liikenneviraston liiketaloudellisia suoritteita ovat mm. kiinteistötoimen palvelut, rautateiden risteämälupien antaminen ja vesiväylien karttatuotannon liiketaloudellinen toiminta. Laskelmassa ovat mukana myös teiden levähdysalueiden vuokratuotot.

Liiketaloudelliset suoritteet (1 000 €)	2016	TA 2016	2015	2014
Tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 162	753	945	767
Maksullisen toiminnan muut tuotot	3		6	0
Vuokrat ja käyttökorvaukset	6 002	5 999	6 075	6 127
./.. tuottojen oikaisuerät	-22		-11	0
Tuotot yhteensä	7 145	6 752	7 015	6 894
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 301	1 626	1 362	1 610
Henkilöstökustannukset	467	271	292	270
Vuokrat	37	37	37	37
Palvelujen ostot	1 924	2 259	2 998	2 236
Muut erilliskustannukset	929	800	256	792
Erilliskustannukset yhteensä	4 658	4 993	4 945	4 945
Käyttööjäämä	2 487	1 759	2 070	1 949
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	116	110	102	109
Poistot	192	177	369	177
Korot	28	64	51	85
Muut yhteiskustannukset	2	7	2	7
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	338	358	524	378
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 996	5 351	5 469	5 323
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	2 149	1 401	1 546	1 571
KUSTANNUSVASTAAVUUS	143,0 %	126,2 %	128,3 %	129,5 %

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus on hieman parantunut edellisestä vuodesta. Risteämälupien määrä vaihtelee vuosittain ja vuonna 2016 näiden lupien tulokertymä oli 0,128 milj. euroa edellisvuotta suurempi. Myös merikarttatuotannon tulot kasvoivat 0,07 milj. euroa edellisestä vuodesta. Toisaalta kiinteistötoimen tuotoissa oli vähennystä edelliseen vuoteen 0,174 milj. euroa. Vastaavasti kiinteistötoiminnan erilliskustannuksia oli 0,318 milj. euroa vähemmän. Kiinteistötoimen kustannuksia on pienentänyt myös laskentakoron lasku sekä käyttöomaisuusarvojen tarkistusten aiheuttama poistojen väheneminen.

Liikennevirastossa on laadittu vuoteen 2021 ulottuva linjaus kiinteistövarallisuuden hallinnasta. Linjauksen mukaisesti tulevina vuosina luovutaan yli 800 vuokrasopimuksesta ja kiinteistöjä siirretään mm. Senaatti-kiinteistöjen hallintaan. Vuoden 2016 aikana toteutui jo lukuisia hallinnan siirtoja ja tämä näkyy sekä tuottojen että erilliskustannusten toteutumissa kiinteistötoimissa.

Radanpidon kustannusvastaavuus 10 %

Radanpidon kustannusvastaavuuslaskelma kertoo, kuinka suuren osan vuosikuluista peritty ratamaksun perusmaksu kattaa. Vuonna 2015 tunnusluku oli sama 10 %.

Rautatieliikenteeltä perittiin ratamaksua rataverkon käyttämisestä. EU:n direktiivin mukaan rautatieliikenteeltä on perittävä vähintään rataverkon käytöstä suoraan radanpitäjälle aiheutuvat kustannukset. Perusmaksun määrittely perustuu rajakustannushinnoitteluun.

Ratamaksu tuloutettiin perusradanpidon momentille. Tätä ns. perusmaksua perittiin vuonna 2016 40,4 milj. euroa (2015 39,2 milj. euroa). Perusmaksun kasvuun vaikutti tavaraliikenteen voimakas kasvu rataverkolla. Perusmaksun yksikköhinnat olivat henkilöjunaliikenteen harjoittamisesta 0,1308 senttiä/bruttotonnikm ja tavarajunaliikenteen harjoittamisesta 0,1350 senttiä/bruttotonnikm. Ratamaksujärjestelmään on tulossa muutoksia ja uuden ratamaksujärjestelmän osatekijöitä ovat perusmaksu ja siihen liittyvät alennukset ja korotukset, lisämaksut sekä käyttöoikeuspalveluista ja lisä- ja oheispalveluista perittävät maksut.

Ratamaksun alainen toiminta (1 000 €)	2016	2015	2014
Tuotot			
Ratamaksun perusmaksu	40 403	39 184	43 338
Muut tuotot	2 320	3 934	2 637
Tuotot yhteensä	42 723	43 118	45 975
Kustannukset			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	594	616	395
Henkilöstökustannukset	3 368	4 228	4 232
Vuokrat	1 112	1 388	1 087
Palvelujen ostot	241 324	241 043	232 238
Muut erilliskustannukset	367	545	480
Erilliskustannukset yhteensä	246 765	247 820	238 432
Käyttöjäämä	-204 042	-204 702	-192 457
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	2 200	2 158	2 411
Poistot	187 706	175 762	162 247
Korot	7 756	25 517	47 754
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	197 662	203 437	212 412
Kokonaiskustannukset yhteensä	444 427	451 257	450 844
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-401 704	-408 139	-404 869
KUSTANNUSVASTAAVUUS	9,6 %	9,6 %	10,2 %

Laskelmassa ei ole mukana rautatieliikenteeltä perittyä rataveroa ja investointiveroa.

Ratamaksun perusmaksun tuotot kasvoivat 1,2 milj. euroa ja muut tuotot laskivat 1,6 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Muut tuotot sisältävät viraston radan kunnossapitoon liittyvät rataverkon käyttäjiltä perityt vahingonkorvaukset, joiden määrä vaihtelee vuosittain. Tulojen alentumisesta huolimatta ratamaksun kustannusvastaavuus pysyi edellisen vuoden tasolla ja tämä johtui laskentakoron alenemisesta 0,6 %:sta 0,2 %:iin.

Rannikon kauppamerenkulun palvelujen kustannusvastaavuus 55 %

Kauppamerenkululta perittävä väylämaksu on veroluonteinen maksu, jonka kantaa tulli. Väylämaksun alaisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma kertoo, kuinka suuren osan vuosikuluista perityt väylämaksut kattavat. Vuonna 2015 vastaava tunnusluku oli 62 %.

Väylämaksun alaisen toiminnan tuotot ja kulut (1 000 €)	2016	Tavoite 2016	2015	2014
Tuotot				
Väylämaksutuotot	46 335	44 800	45 338	87 587
Muut tuotot	24	130	1 291	132
Tuotot yhteensä	46 359	44 930	46 629	87 719
Kustannukset				
Toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 238	10 026	2 915	4 326
Henkilöstökustannukset	7 854	7 546	8 210	7 546
Vuokrat	538	1 305	829	1 305
Palvelujen ostot	57 329	58 181	47 205	53 881
Muut erilliskustannukset	284	304	562	304
TEN-tuen vaikutus	-397			
Tullin väyläveron kantokustannukset	610	650	600	653
Erilliskustannukset yhteensä	70 456	78 012	60 321	68 015
Käyttäjäämä	-24 097	-33 082	-13 692	19 704
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	3 423	3 539	3 435	3 539
Poistot	9 690	9 199	10 268	9 199
Korot	273	2 563	1 438	2 563
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	13 386	15 301	15 141	15 301
Kokonaiskustannukset yhteensä	83 842	93 313	75 462	83 316
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-37 483	-48 383	-28 833	4 403
KUSTANNUSVASTAAVUUS	55,3 %	48,1 %	61,8 %	105,3 %

Rannikon kauppamerenkulun väylämaksujen määrä kasvoi 1 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Edelleen on voimassa väylämaksulakiin tehty muutos, jonka mukaisesti väylämaksut puolitettiin vuosiksi 2015–2017. Lain tilapäisellä muutoksella on tarkoitus kompensoida EU:n rikkidirektiivin aiheuttamia lisäkustannuksia merenkululle ja keventää elinkeinoelämän, etenkin teollisuuden, kustannusrasitetta. Muut tuotot koostuvat väylien käyttäjiltä perityistä merimerkki- ja turvalaitevahinkojen korvauksista, joita vuonna 2016 ei juuri-kaan ollut.

Rannikon kauppamerenkulun väylien jäänmurron toimintapäivien lukumäärä vuonna 2016 oli 536 päivää, kun päiviä vuonna 2015 oli 262. Vuosi 2016 oli olosuhteiltaan hieman edellisiä vuosia kovempi ja kausi aloitettiin edellistä vuotta aikaisemmin. Tämä selittää kasvun aineissa ja tarvikkeissa (polttoaineet) sekä palvelujen os-
toissa.

Laskelmaan on lisätty jäänmurtaja Polariksen rakentamiseen saadun 23 milj. euron TEN-T-tuen vaikutus kustannuksiin.

Laskelmaan on lisätty Tullille väylänveron kantamisesta aiheutuneet kustannukset.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Liikenneviraston yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot koostuvat pääosin kuntien, muiden virastojen tai EU:n rahoitusosuuksista hankkeista. Lisäksi yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyy mm. EU-rahoitteisista projekteista sekä työ- ja elinkeinoministeriön myöntämästä työllistämistuesta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kulut (1 000 €)	2016	Tavoite 2016	2015	2014
Tuotot				
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	6 522	8 517	8 401	12 900
EU:lta saatu rahoitus	17 095	27	11 716	45 050
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 021	76	5	5 818
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	10 142	11 973	22 077	26 599
Tuotot yhteensä	34 780	20 593	42 199	90 367
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 109	15 712	3 698	19 343
Henkilöstökustannukset	1 071	911	3 274	3 659
Vuokrat	105		347	317
Palvelujen ostot	158 223	38 879	608 285	598 192
Muut erilliskustannukset	328	108	666	644
Erilliskustannukset yhteensä	160 836	55 610	616 270	622 155
Käyttäjäämä	-126 056	-35 017	-574 071	-531 788
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	548	682	3 406	3 685
Poistot	84		247	172
Korot	3		8	13
Muut yhteiskustannukset	180	1 738	192	1 738
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	815	2 420	3 853	5 608
Kokonaiskustannukset yhteensä	161 651	58 030	620 123	627 763
Alijäämä (-)	-126 871	-37 437	-577 924	-537 396
KUSTANNUSVASTAAVUUS	21,5 %	35,5 %	6,8 %	14,4 %

Vuonna 2016 yhteisrahoitteisen toiminnan tunnusluku oli 21 %. Se kuvaa, millä osuudella ulkopuoliset rahoittajat osallistuvat yhdessä toteutettavien hankkeiden kustannuksiin. Ulkopuolisen rahoituksen tuella pystytään toteuttamaan alueellisen kehittymisen ja kilpailukyvyyn kannalta tärkeitä hankkeita. Kustannusvastaavuusprosentti vaihtelee vuosittain. Hankkeiden kustannusten jaosta Liikenneviraston ja ulkopuolisen rahoittajan välillä sovitaan jokaisen hankkeen osalta sen toteuttamissopimuksessa.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Liikenneviraston vastuulla olevat väylät ovat maanteitä, rautateitä ja vesiväyliä. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenneviraston tulossopimuksessa on tulostavoitteiden lisäksi sovittu raportoitavia mittareita, jotka kuvaavat viraston tuottamaa palvelutasoa ja julkishyödykkeitä. Seurattaville mittareille ei ole asetettu tavoitearvoa, vaan ainoastaan kirjattu niiden toteutuma-arviot. Mittareita on täydennetty verkon laajuutta ja käyttöä kuvaavilla tunnusluvuilla.

Seurattavat mittarit	Toteuma- arvio 2016	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015	Toteutuma 2014
Tuotokset ja laadunhallinta				
Matka ja kuljetusketjujen toimivuus				
Jäänmurtajien toimintapäivät	620	536	262	388
Ilman odotusta läpipäässeiden alusten osuus, %	90-95	98	97	98
Nopean (≥ 160 km/h) rataverkon pituus, km (henkilöliikenne)	1013	1060	906	906
25 tonnin akselipainon sallivien rataosien pit, km (tavaraliik.)	1125	790	790	790
Ruuhkautuvat päätiet, km, enintään	*)	*)	**	..
Keyven liikenteen väylien kunto, huonokuntoiset (km)	390	704	390	380
Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien laskennallinen vähenemä kehittämisinvestoinnein	0,3	10,0	10,5	14,7
Käytössä olevien tasoristeysten määrä valtion liikennöidyllä rataverkolla yhteensä, kpl	2 780	2 778	2820	2 879
Toiminnallinen tehokkuus				
Hankinta- ja innovaatio-osaamisen kokonaisindeksi	75	71	71	70
Viraston tietoturvallisuus on katselmoitu vuosittain	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Inhimillinen pääoma				
Henkilöstön työpanoksen kokonaismäärä, henkilötyövuotta		647	652	657

*) Liikenteen sujuvuuden mittausjärjestelmän kehitystyö on kesken ja v. 2016 osalta tietoa ole saatavissa.

Muut suoritteiden tunnusluvut	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015	Toteutuma 2014
Maanteiden pituus, km	77 982	78 013	78 071
Päällystepituus, km	50 746	50 759	50 884
Keyven liikenteen väylien pituus, km	5 866	5 841	5 887
Maantiesiltojen lukumäärä, kpl	15 160	15 152	15 123
Rautatiesiltojen lukumäärä, kpl	2 417	2 417	2 278
Rataverkon pituus, km	5 926	5 923	5 944
Liikennöidyn rataverkon pituus, km	5 652	5 741	5 723
Varoituslaitteilla varustettujen tasoristeysten osuus kaikista	24	24	24
Tasoristeystonnettomuuksien määrä valtion rataverkolla	28	30	28
Rannikon kauppamerenkulun väyläkilometrit	3 196	3 235	3 210
Sisävesien kauppamerenkulun väyläkilometrit	760	754	757
Muun vesiliikenteen väyläkilometrit	12 372	12 352	12 505
Talvisatamien määrä	28	28	28
Liikennesuorite, maantiet, mrd. ajoneuvokm	37,8	37,5	36,9
Rautatiekuljetusten osuus kotimaan tavaraliik. suoritt. (%)	noin 26-27	noin 26	29
Liikenteen hiilidioksidipäästöt (1990=100) ennakkotieto *)	*)	92	92
Maantieliikenteen melulle altistuneet	330 000	330 000	330 000
Rautatieliikenteen melulle altistuneet	150 000	150 000	150 000
Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet maanteillä, kpl	2 535	2 714	2 815
Maantieliikenteen onnettomuuksissa kuolleet, lkm	187	206	160

*) Tilastokeskuksen kasvihuonekaasuinventaarion vuoden 2015 tieto on tuorein vahvistettu tieto.

Vuosi 2016 oli olosuhteiltaan hieman edellisiä vuosia kovempi ja jäänmurtokausi aloitettiin syksyllä 2016 kolme viikkoa aiemmin kuin edellisenä vuonna. Toimintapäivien määrä kasvoi jonkin verran edellisten vuosien tasosta ollen 536 päivää. Talvimerenkulun palvelujen odotusaika kuitenkin laski edellisestä vuodesta 3,41 tuntiin ja asetettu tavoitetaso 3,5 tuntia saavutettiin. Myös ilman odotusta läpipäässeiden alusten osuus kasvoi edellisestä vuodesta ollen 98 %.

Nopean rataverkon (vähintään 160 km/h) osuus kasvoi 1060 kilometriin. Kesäkuussa 2016 valmistui Oulainen–Vihanti väli 25 km ja Ruukki/Hirvineva-Tikkaperä 12 km. Joulukuussa 2016 nostettiin nopeutta osuuksilla Ruha-Lapua 9 km, Kokkola-Eskola 55 km, Ylivieska–Oulainen 27 km sekä Vihanti–Ruukki/Hirvineva 26 km. Kokkolan ja Eskolan välisen osuuden nopeuden nosto toteutettiin yli vuosi alkuperäistä aikataulua aikaisemmin. 25 tonnin akselipainon sallivan rataverkon pituus oli 790 km ja pysyi siten edellisten vuosien tasolla.

Teiden ruuhkautumisen mittaamista kehitetään parhaillaan Liikennevirastossa, mutta tällä hetkellä käytössä ei ole sopivaa mittaria tunnusluvun laskemiseksi.

Huonokuntoisia kevyen liikenteen väyliä oli yhteensä 704 kilometriä, kun edellisenä vuotena luku oli 390 kilometriä. Kevyen liikenteen väylien kuntoinventointia on uudistettu ja siksi huonokuntoisia on tullut merkittävästi lisää. Kevyen liikenteen väylien kuntoon ei ole myöskään panostettu viime vuosina merkittävästi, mikä näkyy huonokuntoisten väylien määrässä.

Tieliikenteen kehittämisinvestointien henkilövahinko-onnettomuuksien laskennallinen vähenemä oli 10, mikä oli ennustettua enemmän.

Käytössä olevien tasoristeysten määrä väheni 42 tasoristeyksellä. Eniten tasoristeyskiä poistui Seinäjoki–Oulu kehittämishankkeen ansiosta.

Maantieverkon pituus vuoden 2016 lopussa oli 77 982 km ja pituus laski 31 km edellisestä vuodesta. Päälystettyjen teiden osuus oli 50 746 km ja niiden pituus laski 13 km. Maantiesiltoja oli 15 160 kpl ja rautatiesiltoja 2 417 kpl. Kevyen liikenteen väylien pituus kasvoi 25 km ja vuoden lopussa niitä oli 5 866 km. Maanteiden liikennesuorite jatkoi hienoista kasvua ollen vuonna 2016 37,8 miljardia ajoneuvokilometriä.

Rataverkon pituus kasvoi 3 km ollen katsauskauden lopussa yhteensä 5 926 kilometriä.

Rannikon kauppamerenkulun väylien pituus väheni 39 km ja vuoden lopussa niitä oli 3 196. Sisävesien kauppamerenkulun väylien pituus kasvoi kuusi kilometriä vuodesta 2015 ja pituus oli vuoden 2016 lopussa 760 km. Muun vesiliikenteen väylien pituus kasvoi 20 km ja pituus oli vuoden lopussa 12 372 km. Talvisatamien määrä pysyi edellisten vuosien tasolla (28).

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tunnusluku vuodelta 2016 valmistuu Tilastokeskuksessa vasta 2017 keväällä. Tunnusluku on liikenteen kasvihuonekaasupäästöt suhteutettuna vuoden 1990 päästöihin (=100). Vuonna 2015 luku oli 92.

Maantieliikenteessä kuoli vuonna 2016 187 henkeä, mikä on 19 vähemmän kuin vuonna 2015. Myös henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet maanteilla vähenivät edellisvuodesta 2 535 vahinkoon.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

Liikenneviraston tulostavoitteen Matkustajien liikkumis- ja tietopalvelut paranevat osalta vuonna 2016 edellytettiin, että rautatieliikenteen matkustajainformaation laadun kehittämistoimenpiteet on toteutettu ja valtakunnallinen reittiopas otettu käyttöön. Lisäksi lippu- ja maksujärjestelmien yhteen toimivuutta tuli edistää. Tulostavoite on toteutunut kokonaisuudessaan hyvin. Toimintakertomusvuonna on avattu ja yhdenmukaistettu rautatieliikenteen avointa dataa sekä mahdollistettu uusien palvelujen syntyä. Valtakunnallinen reittiopas otettiin käyttöön lokakuussa 2016 (tuotantoon 1/2017). Sen rinnalla kehitettiin matka.fi -palvelun kaupunkikohtaisia hakuja palvelemaan loppukäyttäjän muuttuvia tarpeita. Joukkoliikenteen yhteinen matkakortti Waltti otettiin käyttöön. Sillä ostettiin noin 250 000 lippua ja tehtiin noin 4,3 milj. matkaa. Waltia käyttäen on tehty nettilatauksia yli 1 milj. euron arvosta. Lisäksi yhdessä Viestintäviraston kanssa on käynnistetty yhteentoimivuushanke.

Vuonna 2016 Tulostavoitteen Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa tavoitteiksi määritettiin, että kapasiteettijaon periaatteiden uudistamisen osalta kilpailun avautumiseen liittyvät muutostoimenpiteet on aikataulutettu ja ovat käynnissä, luodaan edellytykset yhteen sovittaa eri toimijoiden ratakapasiteettihakemukset sekä otetaan käyttöön uusi toimintamalli ratapihoilla. Kapasiteettijaon uudistamisessa on edetty ministeriön toimeksiantojen ja aikataulun mukaisesti niin tavara-, raja-, kauko- kuin lähi-liikenteessä. Muutoksen vaatimasta resurssien ja osaamisen varmistamisesta sekä omalta että palveluntuottajien osalta on huolehdittu. Kapasiteettihakemusten yhteensovittamiseksi on tehty tarvittavat toimenpiteet. Vuoropuhelu VR:n ja HSL:n kanssa yhteisen prosessin kehittämisestä aloitettiin ja valmistauduttiin vuoden 2017 kapasiteettihakemusten sovittamiseen mm. käynnistämällä konsulttiyhteistyö. Ministeriön toimeksiannosta valmisteltiin erilaisia kilpailun avautumismalleja. Ratapihojen toimintamallin osalta tulostavoite toteutui erinomaisesti. Kuopion, Kouvolan ja Tampereen (vaihe1) ratapihoilla toimintamalli on otettu käyttöön. Ilmalan ja Oulun ratapihoilla käyttöönotto on meneillään.

Liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu -tulostavoitteessa vuodelle 2016 oli asetettu tavoitteiksi käynnistää tieliikenteen automatisaatiohanke ja tunnistaa kriittisimmät toimenpiteet. Tieliikenteen automaation toimenpidesuunnitelma TATSU valmistui vuonna 2016. Vt 21:n Aurora-hankkeen yhteyteen tulevan testijakson suunnittelu käynnistyi, samoin YlläsAround MaaS-palvelu ja porovaroituspilotit. Vuoden 2016 lopulla käynnistettiin t&k -haku "Arctic challenge" Aurora alueelle. NordicWay -hanke etenee aikataulussa ja tavoiteltu 1000 testikäyttäjää ilmoittautui mukaan kokeiluun. Liikennevirasto osallistui myös itseohjautuvien robottibussien (SOHJOA) -kokeiluun. Rautatie- ja meriliikenteen automatisaation edistämisen tavoitteena oli tunnistaa keskeisiä rautatieliikenteen automatisaation toimenpiteitä ja selvittää meriliikenteen projekteja tai pilotteja. Vuonna 2016 sovittiin, että siirretään toimenpiteet merenkulun automatisoinnin edistämiseen. Merenkulun älyväylä -hanke etenee suunnitelman mukaan ja hanke on saanut paljon positiivista julkisuutta. Meriliikenteen älyväyläkokeilun tavoitteena on älykäs automaatioon perustuva autonominen meriliikenne.

Painopisteen nimi	1. Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut			
Tulostavoite	2016 Tavoite	2016 Toteuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Matkustajien liikkumis- ja tietopalvelut paranevat.				
Lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuus	*)	Toteutunut	-	-
Matkustajatiedon laatu ja saatavuus (tarjotaan avoin rajapinta avoimena lähdekoodina, ml. valtakunnallinen reittiopas)	Rautatieliikenteen matkustajainformaation laadun kehittämistoimenpiteet toteutettu, valtakunnallinen reittiopas otettu käyttöön	Toteutunut	-	-
Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa.				
Kapasiteettijaon periaatteiden uudistaminen	Kilpailun avautumiseen liittyvät muutostoimenpiteet aikataulutettu ja käynnissä (tavaraliikenne käytössä, henkilöliikenne valmistellaan) Luodaan edellytykset yhteensovittaa eri toimijoiden ratakapasiteettihakemukset	Toteutunut	-	-
Rataverkon palveluiden saatavuuden varmistaminen	Toimintamallien muutos ratapihoilla, käyttöönotettu/kpl, käynnissä/kpl	Toteutunut	-	-
Liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu.				
Automatisaation edistäminen liikennejärjestelmässä (kaikki liikennemuodot)	Osallistuttu aktiivisesti kokeiluihin ja edistetty testialueiden syntymistä (kpl)	Toteutunut	-	-
Tieliikenteen automatisaation edistäminen TATSU:n	Käynnistetty ja tunnistettu, kriittisimmät toimenpiteet	Toteutunut	-	-
Rautatie- ja meriliikenteen automatisaation edistäminen (RATSU)	Tunnistettu keskeisiä toimenpiteitä (RATSU) ja kartoitettu meriliikenteen mahdollisia, pienimuotoisia pilotteja/projekteja	Toteutunut	-	-

Liikenteen energiareformi

Liikenneviraston tulostavoitteena on vähentää liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko. Vuodelle 2016 asetettiin tavoitteeksi parantaa 500 km biotaloutta tukevaa tieverkkoa. Tavoitteessa onnistuttiin erinomaisesti ja osittain korjausvelkarahoituksella tehtyjen toimenpiteiden avulla biotaloutta tukevaa tieverkko parannettiin 1 018 km.

Sorateiden kuntotavoitteeksi asetettiin enintään 2 900 km huonoja tai erittäin huonoja sorateitä. Sorateiden korjauksiin ohjattiin juuri riittävästi rahoitusta, jotta tilanne pysyi tavoitteen mukaisella tasolla.

Rataverkon raakapuuterminaalien ja -kuormaustaikkojen kunnostamisen tavoitteena oli kunnostaa neljä raakapuuterminaalia vuoden 2016 aikana. Raakapuuterminaaleja kunnostettiin viisi (Kemijärvi Patokangas, Kitee, Hammaslahti, Vuokatti ja Kiuruvesi), joten tavoite ylitettiin.

Lisäksi Liikenneviraston tavoitteena oli osallistua LVM:n jakeluinfradirektiiviyöryhmän työhön. Työryhmän ehdotus liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon suunnitelmaksi saatiin valmiiksi marras-kuussa ja Liikennevirasto osallistui työhön sovitun roolin mukaisesti.

Väylänpidon hankintojen energiatehokkuusvaatimukset tavoitteessa Liikenneviraston 1.10.2016 alkavissa hoidon alueurakoissa tuli vaatia henkilöautojen, pakettiautojen, liikennetraktoreiden ja kuorma-autojen kuljettajilta taloudellisen ajotavan koulutusta. Vaatimus kirjattiin 1.10.2016 alkaneiden alueurakoiden hankinta-asiakirjoihin. Vaatimus on kirjattu myös 1.10.2017 alkavien alueurakoiden hankinta-asiakirjoihin.

Painopisteen nimi	2. Liikenteen energiareformi			
Tulostavoite	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko.				
<i>Biotaloutta tukevan tieverkon parantaminen, km</i>	500	1018	-	-
<i>Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km. enintään</i>	2 900	2 900	2 850	2 750
<i>Rataverkon raakapuuterminaalien ja -kuormaustaikkojen kunnostaminen Biotalouden raakapuu-kuljetusten kehittämisen tavoiteohjelman mukaisesti, kpl</i>	4	5	-	-
<i>Jakeluinfradirektiiviyöryhmän edellyttämät toimet</i>	Osallistutaan LVM:n jakeluinfradirektiiviyöryhmän työhön ja valmistaudutaan jatkossa toimimaan työryhmässä määritellyn roolin mukaisesti	Toteutunut	-	-
Parannetaan väylänpidon energiatehokkuutta.				
<i>Väylänpidon hankintojen energiatehokkuusvaatimukset</i>	1.10.2016 alkavissa hoidon alueurakoissa vaaditaan henkilöautojen, pakettiautojen, liikennetraktoreiden ja kuorma-autojen kuljettajilta taloudellisen ajotavan koulutusta	Toteutunut	-	-

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Liikennevirastolta edellytettiin, että viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan, virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan ja että rekisterit ja tietoaaineistot tukevat automaatiota. Vuoden 2016 tavoitteena oli, että seuraavista kokonaisuuksista on toteutettu 20 %:a, suunnitellut tutkimus- ja kehittämisprojektit toteutettu, suunnitellut kehittämistoimet ja kokeilut käynnistetty, kehitettävät prosessit määritelty ja seuraavien vuosien toimenpiteet määritelty.

Tulostavoitteen edellyttämät toimet tehtiin ja vuoden 2016 aikana on tehty seuraavia asioita. Datan avaamiset ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti ja yhteisöllisiä keskustelufoorumeita on perustettu kehittäjien kanssa. Rajapintoja on kehitetty suunnitelmien mukaan. Vuodelle 2016 suunnitellut tutkimus- ja kehittämisprojektit on toteutettu, tiedonkeruukokeilujen avoin haku on järjestetty ja siihen liittyvät kokeilut on sovittu sekä selvitetty kaupallisten toimijoiden tuottaman liikennetiedon laatua. Lisäksi Liikennevirastoon rekrytoitiin analytiikka-asiantuntija ja analytiikan kehittämistoimenpiteet määriteltiin. Asiakasvuorovaikutuksen kehittämisen konseptointi tehtiin ja vuoropuhelualustoja kokeiltiin. Asiakasprosessien kehittäminen suunniteltiin yhdessä ELY-keskusten kanssa. Rata- ja tiepuolen rekisterien uudistaminen käynnistettiin osana viraston digihanketta. Hankkeessa on määritelty laatuvaatimukset ja ylätasen kehittämistoimenpiteet on tunnistettu.

Painopisteen nimi	3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet			
Tulostavoite	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan				
- avoin data		Toteutunut		
- avoimet rajapinnat		Toteutunut		
Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan				
- automaattinen tietojenkeruu	Suunnitellut t&k projektit toteutettu, Suunnitellut kehittämistoimet ja kokeilut käynnistetty. Kehitettävät prosessit määritelty. Seuraavien vuosien toimenpiteet määritelty 20 %	Toteutunut	Painopisteiden toteuttamisen ylätasen tavoitteet ja toimenpiteet määritelty	
- analytiikan kehittäminen		Toteutunut		
- asiakaslähtöiset reaaliaikaiset vuoropuhelualustat ja käsittelyprosessit		Toteutunut		
Rekisterit ja tietoaaineistot tukevat automaatiota.				
- rekisterien uudistaminen		Toteutunut		
- rekisterien tiedon laadun kehittäminen		Toteutunut		

Luottamus digitaalisiin palveluihin

Liikenneviraston tulostavoitteena oli, että viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa. Vuoden 2016 tavoitteena oli, että tietoturvaan, teknisiin ICT-ratkaisuihin, hallintaan ja valvontaan liittyvistä toimenpiteistä 50 % on toteutettu.

Tulostavoite saavutettiin ja tietoturvaprojekti on edennyt vuonna 2016 suunnitelmien mukaisesti. Palvelinten Vahti siirrot ja tietoturvan kovennukset on saatu lähes valmiiksi ja uusia ICT palvelujen valvontaratkaisuja on otettu käyttöön.

Painopisteen nimi	4. Luottamus digitaalisiin palveluihin			
Tulostavoite	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa.				
Tietoturvatyömenpiteet	Tietoturvaan, teknisiin ICT-ratkaisuihin, hallintaan ja valvontaan liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen etenee suunnitelmien mukaisesti (50 %)	Toteutunut	Vahti-vaatimusten toteuttaminen on käynnissä ja jatkuu vuoteen 2017	

Liikenne- ja viestintäverkot

Liikenne- ja viestintäverkot painopisteen osalta Liikenneviraston tavoitteena on, että korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden. Tavoitteen toteutumista arvioidaan usean mittarin perusteella, jolle kullekin on asetettu vuosittaiset tavoitearvot.

Huonokuntoisten päällystettyjen teiden osalta asetettu tavoite saavutettiin vilkasliikenteisen verkon osalta ja toteuma oli 950 km tavoitteen ollessa enintään 1 000 km. Muun verkon osalta tavoite oli enintään 5 300 km. Tavoitteen mukaiseen tasoon ei onnistuttu pääsemään toteuman ollessa 5 600 km. Muulla verkolla rappeutuminen on niin nopeaa, että edes lisärahoitus ei ehtinyt kääntää huonokuntoisten teiden määrää laskuun. Liikenneviraston tienpidon linjausten mukaan ensisijaisesti pyritään varmistamaan keskeisen tieverkon kunto ja tarvittaessa joustamaan muun tieverkon osalta. Jatkossa korjausvelkarahoituksen turvin myös vähäliikenteisemmille teille voidaan suunnata enemmän toimenpiteitä.

Rataverkon kuntoindeksi oli kertomusvuonna tavoitteen mukainen eli 97. Rataverkon kuntotavoitteeseen on päästy osin korjausvelkarahoituksen avulla. Lisäksi virastossa on käynnistetty rataosakohtaisten kunnossapitosuunnitelmien sisällön määrittely. Näiden suunnitelmien avulla saadaan koottua perustietoa kuntoindeksiin vaikuttavista kohteista.

Huonokuntoisten siltojen tavoite saavutettiin erinomaisesti. Tavoite oli enintään 870 huonokuntoista tie- ja rautatiesiltaa ja vuoden 2016 lopun tilanne oli 749 kpl. Normaalin siltarahoituksen lisäksi käytössä on ollut korjausvelkarahoitusta, mikä on edesauttanut tavoitteen toteuttamista.

Painorajoitteisten siltojen enimmäismääräksi vuodelle 2016 oli asetettu 500 kpl. Kertomusvuoden lopussa painorajoitettuja tiesiltoja oli 444. Normaalin siltarahoituksen lisäksi vuonna 2016 oli käytössä korjausvelkarahoitusta, mikä varmisti tavoitteen erinomaisen toteutumisen.

Huonokuntoiset kauppamerenkulun väylien turvalaitteet -tavoite vuodelle 2016 oli enintään 8 %. Kertomusvuoden lopun tilanteessa huonokuntoisia turvalaitteita oli 6,9 % ja tavoite saavutettiin. Myös huonokuntoisten kauppamerenkulun turvalaitteiden määrää on vähennetty korjausvelkarahoituksella ja huonokuntoisten kiinteiden turvalaitteiden määrä rannikolla on alentunut vuoden aikana 14 kpl:lla.

Väyläomaisuuden hallinnan kehittämisen osalta vuonna 2016 Liikennevirastolta edellytettiin korjausvelan hallinnan ja raportoinnin parantamista. Korjausvelkakohteiden hallintaa ja priorisoinnin yhtenäistämistä on parannettu. Lisäksi korjausvelkakohteet on viety karttasovellukseen, joka on nähtävillä Liikenneviraston net-tisivuilla. Korjausvelkaohjelman etenemistä seurataan osana viraston kuukausittaista talousraportointia.

Painopisteen nimi	5. Liikenne- ja viestintäverkot			
Tulostavoite	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden.				
Huonokuntoiset päällystetyt tiet, (vilkasliikenteinen verkko /muu verkko), km	1000/5300	950 / 5600	950/5200	891/4432
Rataverkon kuntoindeksi	97	97	95	
Huonokuntoiset tie- ja ratasillat, kpl	870	750	730	795
Painorajoitettut maantiesillat, kpl	500	444	500	
Huonokuntoiset kauppamerenkulun väylien turvalaitteet, %	8	6,9	8	
Väyläomaisuuden hallinnan kehittäminen	Parannetaan korjausvelan hallintaa ja raportointia Kehitetään korjausvelkakohteiden vaikuttavuuden arviointia ja ohjelmaston menettelyjä	Toteutunut -	-	-

Elinkeinoelämän tyytyväisyys kuljetusten toimivuuteen sekä kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen tyytyväisyystutkimuksia ei tehty vuonna 2016 ja seuraavan kerran tutkimukset toteutetaan vuonna 2017.

Radanpidon täsmällisyystavoitteissa jäätin sekä kauko- että lähiliikenteessä niille asetetuista tavoitteista. Radanpidon osalta kaukoliikenteen täsmällisyyttä heikensivät erityisesti ratainfra laiteviat. Viat jakautuivat, laajasti rataverkolle, mikä indikoi rakenteiden käyttöiän täyttymistä. Erityisesti korostuivat vaihdeviat, joiden osalta paljastui myös kunnossapitäjien laiminlyöntejä, joihin Liikennevirasto on puuttunut. Liikennevirasto on julkaissut syyskuussa 2016 toimenpideohjelman, jonka avulla radanpidosta johtuvia täsmällisyyspoikkeamia pyritään vähentämään. Lähiliikenteessä radan komponenttivikojen lisäksi radanpidon täsmällisyys heikkeni Etelä-Suomen runsaiden ratatöiden takia (ml. ulkopuolisten rakennustyömaat, Tripla ym., jotka edellyttivät junaliikenteen järjestelyitä). Työmaiden sijainti lähellä määräasemaa johti useiden junien lyhyisiin myöhästymisiin. HSL liikenteen tilaajana näkee pienet myöhästymiset paremmaksi ratkaisuksi kuin aikataulujen muuttamisen.

Tieliikenteen laskennallisten henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä (HEVA) väylänpidon toimintatavoitteessa Liikennevirastolta edellytettiin 15 HEVA:n toteutumista vuonna 2016. Tavoitteessa onnistuttiin erinomaisesti ja toteuma oli 21,2. Perusväylänpidon lisärahoitus on mahdollistanut jonkin verran lisätoimia, jotka edesauttoivat tavoitteen toteutumista. Suurin vähenemä toteutui Kehä I:lle rakennetulla automaattisella nopeusvalvonnalla yhteistyössä poliisin kanssa.

Pohjavesien pilaantumisriskin vähenemä väylänpidon toimin -tavoite oli 5 kilometriä. Tavoite ylitettiin reilusti ja pohjavesisuojaus rakennettiin yhteensä 10,6 kilometriä. Vt 8 Raisio–Nousiainen (Turku–Pori)-hankkeen yhteydessä rakennettiin pohjavesisuojausta 3,5 km matkalle Raisio–Masku-osuudelle. Erillishankkeina rakennettiin pohjavesisuojaus Valkealan Utin (5,2 km) sekä Lohjalle Lohjanharjun pohjavesialueille (1,86 km).

Liikennevirastolta edellytettiin Liikenneviraston ja elinkeinoelämän yhteistyön toimintamallin kehittämistä. Tavoitteen mukaan toimintamallia tuli kehittää jatkuvasti saadun kokemuksen ja palautteen perusteella ja lisäksi toimintamallia ja saatua tietoa tuli hyödyntää väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä. Tavoite toteutui ja Liikennevirasto tapasi vuodenvaihteen 2015–2016 ympärillä noin 45 yritystä, osan useampaan kertaan. Tapaamiset on pääosin dokumentoitu ja yhteenvetoja on käsitelty suunnitelman mukaisesti. Esiin nousseita tarpeita hyödynnettiin mm. perusväylänpidon lisärahoituksen ohjelmoinnissa ja liikenneverkkojen kehittämisohjelman laadinnassa. Asiakasyhteydenotot ovat lisäksi paljastaneet yksittäisiä prosessien kehittämistarpeita. Elokuussa järjestetyt neljä erikoiskuljetuksiin liittyvää tapahtumaa, rautateiden kilpailun

käynnistymiseen liittynyt syyskuinen tilaisuus sekä lokakuussa järjestetty budjettitilaisuus ovat olleet erittäin onnistuneita. Asiakkaat ovat pitäneet tilaisuuksia todella tarpeellisina ja Liikennevirasto on saanut hyvää lähtötietoa toimintansa kehittämiseen.

Suunnittelukäytännön uudistamisen tavoitteessa tuli vuoden 2016 aikana kuvata uuden suunnitteluprosessin syötteet ja tuotokset sekä miten ja mistä ne syntyvät, edistää uudenlaisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen syntymistä, jossa saadaan yhdistettyä eri tieto- ja osaamistarpeet sekä edellytettiin, että suunnittelussa ja ohjelmoinnissa on otettu huomioon toimintaympäristön muutokset ja uudet liikkumis- ja tietopalvelut. Tavoite toteutui ja suunnitteluprosessi on kuvattu. Lisäksi edistettiin uudenlaisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen syntymistä, jossa saadaan yhdistettyä eri tieto- ja osaamistarpeet. Suunnitteluprosessissa ja ohjelmoinnissa on otettu huomioon toimintaympäristön muutokset ja uudet liikkumis- ja tietopalvelut.

5. Liikenne- ja viestintäverkot				
Painopisteen nimi	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset				
<i>Elinkeinoelämän tyytyväisyys kuljetusten toimivuuteen, asteikko 1-5</i>	tutkimusta ei tehdä	tutkimusta ei tehdä	3,9	tutkimusta ei tehdä
<i>Kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen, asteikko 1-5</i>	tutkimusta ei tehdä	tutkimusta ei tehdä	3,4	tutkimusta ei tehdä
<i>Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukojunaliikenteessä, % junista väh. 5 min. myöhässä</i>	4	5,14	5,6	4,5
<i>Radanpidosta johtuvat viivästykset lähijunaliikenteessä, % junista väh. 3 min. myöhässä</i>	1,5	2,62	2,7	1,6
<i>Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä väylänpidon toimin, kpl</i>	15	21,2	13	19
<i>Väylänpidon meluntorjunnan vaikutus, hlö/v</i>	450	1528	830	575
<i>Pohjavesien pilaantumisriskin vähenemä väylänpidon toimin, km</i>	5	10,6	3	15
<i>Liikenneviraston ja elinkeinoelämän yhteistyön toimintamallin kehittäminen</i>	Toimintamallia kehitetään jatkuvasti saadun kokemuksen ja palautteen perusteella. Toimintamallia laajennetaan linja-autoyrittäjiin ja Maas-operaattoreihin. Toimintamallia ja saatua tietoa hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä	Toteutunut	Toimintamalli otettu käyttöön.	
<i>Suunnittelukäytäntö on uudistettu (vuorovaikutus, toimintaympäristön muutokset ml. digitalisaatio, vaikutusarviot)</i>	On kuvattu uuden suunnitteluprosessin syötteet ja tuotokset sekä miten ja mistä ne syntyvät On edistetty uudenlaisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen syntymistä, jossa saadaan yhdistettyä eri tieto- ja osaamistarpeet Suunnittelussa ja ohjelmoinnissa on otettu huomioon toimintaympäristön muutokset ja uudet liikkumis- ja tietopalvelut	Toteutunut	-	-

Automaattivalvotun tieverkon tavoitteessa edellytettiin, että ohjelma laaditaan raportointikauden aikana. Tavoite toteutui, sillä ohjelma saatiin laadittua yhteistyössä poliisihallituksen ja ELY-keskusten kanssa.

Rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien toimintavarmuudelta edellytettiin vähintään 99,7 % toiminta-aikaa. Luku ilmoittaa prosenttiosuuden, jolloin ohjausjärjestelmät ovat olleet käytettävissä, kun niitä tarvitaan. Tavoitela täyttyi lähi- ja tavaraliikenteessä, mutta kaukojunilla jäätin tavoitteesta. Koko junaliikenteen osalta toteuma prosentiksi tuli 99,62, joten tavoitetta ei aivan saavutettu.

Tulostavoite	2016 Tavoite	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma	2014 Toteutuma
Liikenneverkon toimintavarmuus paranee				
<i>Automaattivalvottu tieverkko, km</i>	Ohjelma laadittu *)	Toteutunut	-	
<i>Talvimerenkulun palveluiden odotusaika, h</i>	3,5	3,41	4,97	1,86
<i>Rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien toimintavarmuus, vähintään % toiminta-ajasta</i>	99,7	99,62	99,7	

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

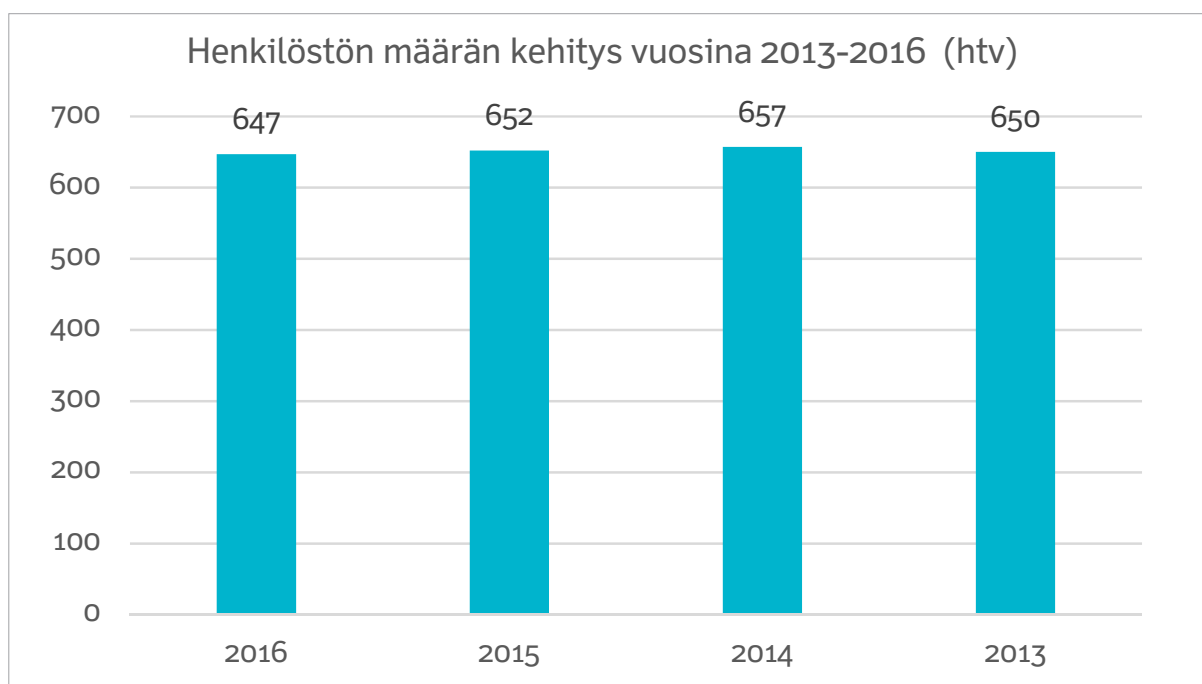
Liikennevirasto on laatinut virastotasaisen henkilöstösuunnitelman, jossa on tunnistettu tulevien henkilöresurssien ja osaamistarpeiden suunta. Suunnitelmassa on tunnistettu viraston strategiset osaamiset, ydin- ja muut substanssiosaamiset sekä yhteiset perusosaamiset. Osaamisen kehittämissuunnitelma on laadittu henkilöstösuunnitelman yhteydessä. Tulevaisuuden osaamistarpeita tarkasteltiin myös yhteistyössä hallinnonalan muiden virastojen kanssa osana virastorajat ylittävää HR-yhteistyötä. Yhteisten osaamisten kehittämistyö on käynnistynyt. Liikennevirasto on kehittänyt sisäisen liikkuvuuden toimintamallia helpottamaan osaamisen kehittämistä ja resurssitarpeiden joustavaa ratkaisemista organisaatorajojen yli.

Inhimilliselle pääomalle asetettu tavoite *työtyytyväisyyden kokonaisindeksi* 3,64 ylitettiin toteuman ollessa 3,66. Inhimillisen pääoman tila on hyvä. Työssä viihtyvyys näkyy siinä, että vanhuuseläkkeelle siirtymisikä on pysynyt melko korkealla, keskimäärin 64,7 vuoden tasolla.

Henkilökunnan työpanokseen liikenne- ja viestintäministeriö ei asettanut tavoitteita, mutta Liikennevirastolle tulossopimuksessa toteutumaksi arvioitiin 632 henkilötyövuotta. Työpanos 632 ylitettiin 15 henkilötyövuodella. Ylitykseen vaikuttivat Valtti-yksikön siirrot ELY-L vastuualueelta (9 htv) sekä määräaikaisen projekti-henkilöstön lisääntynyt käyttö. Työpanoksen toteuma väheni 5 henkilötyövuotta verrattuna edellisvuoteen.

Inhimillinen pääoma	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015	Toteutuma 2014	Toteutuma 2013
Työtyytyväisyys (1-5)	3,7	3,6	3,6	3,6
Henkilöstön työpanoksen määrä (htv)	647	652	657	650

Vakinaisen henkilökunnan osuus viraston työpanoksesta oli 585 henkilötyövuotta ja määräaikaisen 62 henkilötyövuotta. Liikenneviraston palveluksessa oli vuoden lopussa 603 vakinaista ja 65 määräaikaista työntekijää. Vuoden aikana rekrytoitiin 30 vakinaista henkilöä, sisältäen Valtti-siirrot 9 henkilöä. Samaan aikaan eläkeläisten ja muusta syystä poistuneiden määrä kasvoi huomattavasti. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edellisvuoden tapaan 18 henkilöllä. Palveluksesta poistui 47 vakinaista henkilöä, joista 37 siirtyi eläkkeelle ja 10 henkilöä jätti Liikenneviraston muusta syystä.

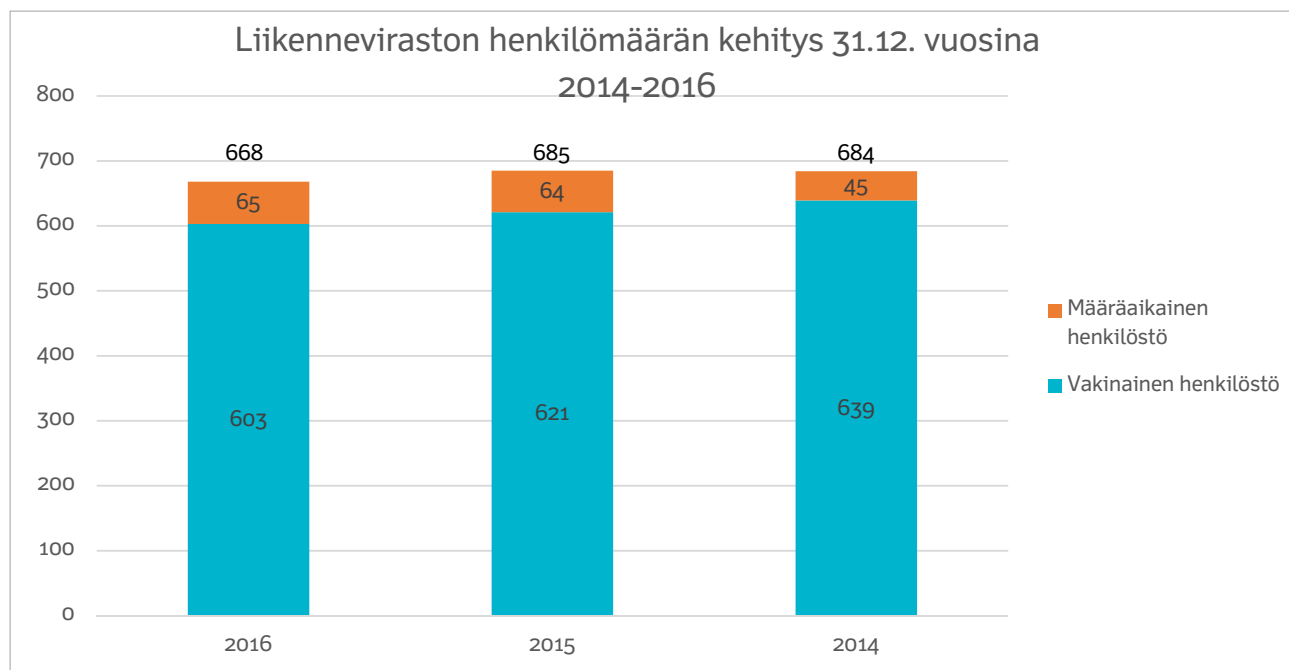

Rekrytointimäärä oli keskimääräisellä tasolla verrattuna neljään edelliseen vuoteen. Rekrytoinnit pyritään kohdistamaan viraston priorisoiuihin strategiaan ydinosaamisiin, ottamalla huomioon myös siirretyt tehtävät ja määritellyt uudet toiminta-alueet.

Henkilöstö 31.12.	2016	2015	2014
Henkilöstömäärä yhteensä (lkm)	668	685	684
Vakinainen henkilöstö (lkm)	603	621	639
Määräaikainen henkilöstö (lkm)	65	64	45
Kokoaikaisten henkilöiden osuus vakinaisista (%)	97 %	95 %	94 %
Henkilötyöpanos (htv)	647	652	657
Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus (lkm)	10	4	7
Eläkkeelle siirtyneet henkilöt (lkm)	37	22	20
Vakinaisen henkilöstön tulovaihtuvuus (lkm)	30	8	34

Henkilöstön keski-ikä oli vuoden 2016 lopulla 48,1 vuotta. Suurin ikäryhmä oli 55–64 -vuotiaat (31 %), tosin ikäluokittainen rakenne on tasaantunut huomattavasti viimeisenä kolmena vuotena. Naisten osuus henkilöstöstä oli 40 %. Viraston henkilöstö on korkeasti koulutettua. Viraston henkilöstön koulutusindeksi oli 5,7 eli selvästi valtionhallinnon keskiarvon 5,3 yläpuolella. Koulutustason ennustetaan nousevan edelleen tulevaisuudessa. Henkilöstöstä 40 % (valtiolla keskimäärin 28 %) oli ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä.

Työvoimakustannukset laskivat huomattavasti. Tämä johtuu pääosin työnantajamaksujen laskusta, sopimuskorotusten nollalinjasta sekä lomarahojen vaihdoista ja henkilötyövuosimäärän vähenemisestä. Siihen on osittain vaikuttanut myös takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeiden vähentynyt määrä kahtena edellisena vuotena. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon panostus vaikuttaa myös sairauspoissaolojen keskiarvoon 6,0 pv/htv, joka oli laskenut edellisvuodesta ja on selvästi alle valtion keskiarvon 8,5 pv/htv.

Henkilöstöarvon tunnusluvut	2016	2015	2014
Keski-ikä (vuotta)	48,1	48,3	48,3
Koulutustaso (asteikolla 1-8)	5,7	5,7	5,7
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta	82 %	81 %	82 %
Kokonaistyövoimakustannukset (M€)	49,3	49,9	50,3
Tehdyn työajan palkat (M€)	33,6	33,4	32,6
%-osuus palkkamenoista	81 %	81 %	82 %
Välilliset työvoimakustannukset (M€)	15,7	16,6	17,2
%-osuus tehdyn työajan palkoista	47 %	50 %	53 %
Työtyytyväisyysindeksi (asteikolla 1-5)	3,7	3,6	3,6
Työkyvyttömyyseläkkeelle (% vak. henkilöstöstä)	0,5 %	0,3 %	0,3 %
Sairauspoissaolot (pv/htv)	6,0	6,8	5,7
Työterveyshuoltomenot (€/htv)	962	1 015	927
Virkistys- ja liikuntamenot (€/htv)	398	416	426
Koulutusmenot (€/htv)	909	945	1 327
Koulutustyöpäivät/htv	5	4	5
Henkilöstön arvo (M€)	556	551	491

1.7 Tilinpäätösanalyysi

Valtionhallinnon yhteinen Kieku-järjestelmä, toimintamalli ja prosessit otettiin käyttöön Liikennevirastossa 1.4.2016. Kieku-järjestelmän käyttöönotolle asetettu aikataulullinen tavoite saavutettiin, mutta toimintatavoissa, prosesseissa ja seurantakohteissa jouduttiin tekemään osittain kompromisseja. Kiekun ja Liikenneviraston substanssijärjestelmien, ison käyttöomaisuuden sekä työaikamuotojen yhteensovittaminen sekä kesken vuotta käyttöönotettu uusi tietojärjestelmä aiheutti osittain haastetta.

Liikennevirastossa ei ollut mahdollisuuksia ottaa käyttöön Kiekun mukaisia seurantakohteita 1.1.2016 vaan ne otettiin käyttöön vasta Kiekun käyttöönotossa 1.4.2016. Kirjanpidon kannalta alkuvuoden korjaustositteiden laatiminen oli haasteellisempaa muuttuneen seurantakohdemallin vuoksi.

Kesken vuotta käyttöönotettu tietojärjestelmä aiheutti muun muassa sen, että koko vuoden toteumien yhteensovittaminen oli hankalampaa raportoinnissa. Täsmäyttäminen vuoden 2016 osalta kirjanpidon ja raportointijärjestelmän (Cognos) välillä jouduttiin tekemään kahdessa eri osassa (kuukaudet 1–3 Raindance ja kuukaudet 4–12 Kieku). Kaiken kaikkiaan kokonaisuuden hahmottaminen ja raportointi vaikeutuivat.

Kustannuslaskentajärjestelmä päivitettiin toimimaan 1.4.2016 alkaen vuoden 2016 osalta. Kustannuslaskennan tekeminen manuaalisesti alkuvuoden osalta oli haasteellista ja työlästä. Käytännössä kustannuslaskenta jouduttiin vuoden 2016 osalta tekemään kahteen kertaan.

Käyttöönotto kesken vuotta aiheutti sen, että alkuvuoden toteutumat tuli konvertoida uuteen järjestelmään. Käyttöomaisuuden osalta alkuvuonna 2016 ei tehty lainkaan valmistumiskirjauksia ja tämä asetti paineita loppuvuonna saada selvitykset ja kirjaukset tehtyä.

1.7.1 Rahoituksen rakenne

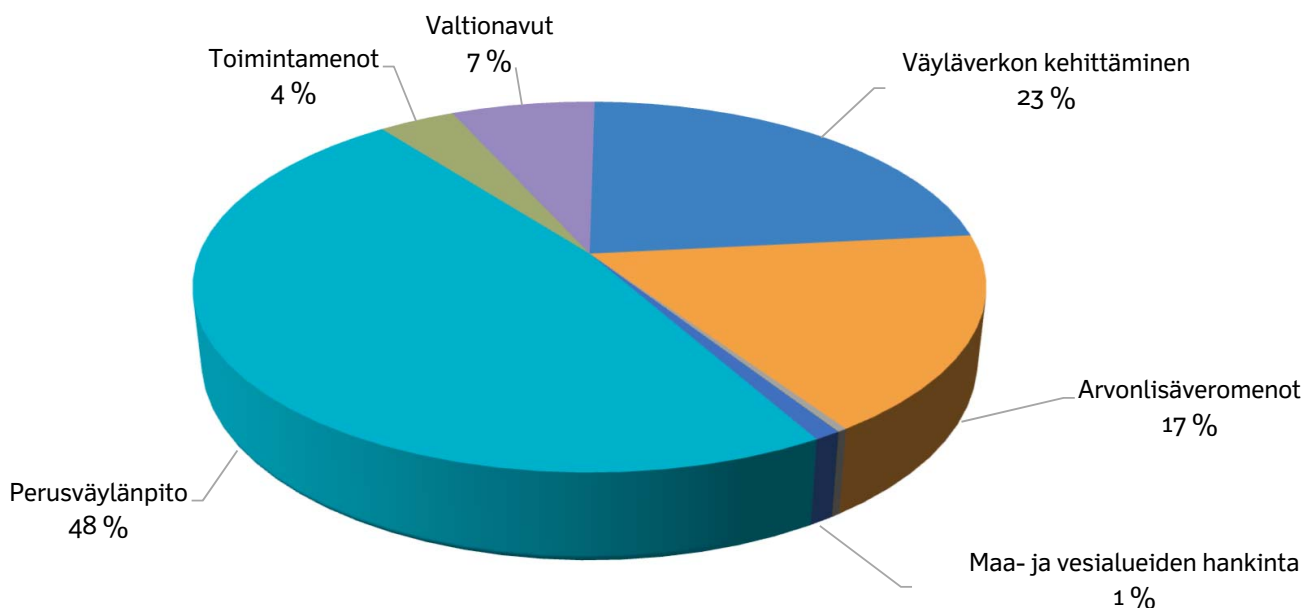
Liikenneviraston toimintaa rahoitetaan usealta valtion talousarvion momentilta. Momentilta 31.10.78 rahoitettavien jälkirahoitushankkeiden valtion menot maksetaan vasta hankkeen valmistumisen jälkeen. Momentin 31.10.79 elinkaarirahoitushankkeissa valtion menot maksetaan palvelumaksuina hankkeen liikenteelle avaamisen jälkeen. Osa menoista katetaan laskutuksella muilta virastoilta tai ulkopuolisilta rahoittajilta kuten kunnilta.

Talousarviorahoituksen toteuma vuonna 2016 (1000 euroa)

Talousarviorahoitus (1 000 euroa)	Talousarvio 2016 (TA+LTA)	Ed. vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016	Seuraaville vuosille siirretyt
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 219 870	347 440	2 567 310	2 252 256	290 078
LVM:n toimintamenot ja tuottavuusmääräraha	95	335	430	416	0
Arvonlisäveromenot	388 617		388 617	388 617	-
Toimintamenot	78 211	19 824	98 035	82 968	15 067
Perusväylänpito	1 061 400	103 018	1 164 418	1 075 280	89 138
Valtionavut	141 795	41 402	183 197	156 650	15 364
Jäänmurtajan hankinta		13 320	13 320	6 806	6 514
Maa- ja vesialueiden hankinta	34 997		34 997	21 259	-
Väyläverkon kehittäminen	514 755	169 542	684 297	520 260	163 995
Valtiovarainministeriön hallinnonala	41	0	41	41	0
Osaamisen kehittäminen	41		41	41	0
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	6 000	0	6 000	5	5 995
Alueelliset innovaatiot ja kokeilut	6 000		6 000	5	5 995
Talousarviorahoitus yhteensä	2 225 911	347 440	2 573 351	2 252 302	296 072

Talousarviorahoituksen käyttö on Liikenneviraston olemassa olon aikana vuosina 2010–2016 vaihdellut vuositasolla 1,8 miljardista eurosta 2,3 miljardiin euroon. Toimintavuonna rahoitusta käytettiin 31 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2015. Valtionavut olivat länsimetron rakentamisen valtionapuja, meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamiseen annettavaa tukea, lentoliikenteen palvelujen ostoa ja joukko- liikenteen palvelujen oston ja kehittämisen sekä liikkumisen ohjauksen menoja.

Talousarviorahoituksen keskeisimmät käyttökohteet vuonna 2016

Toimintamenoihin sisältyi nettobudjetoituja tuloja 1,6 milj. euroa ja perusväylänpidon momentille 64,9 milj. euroa. Perusväylänpidossa nettobudjetoituina tuloina on otettu huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksut, maksullisen palvelutoiminnan tulot, väylänpidon vahingonkorvaukset ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja. Eduskunnan päättämissä isoissa kehittämisinvestoinneissa on ulkopuolisten rahoitusosuuksia osittain budjetoitu investointimomentille menoiksi ja kuntien/yritysten maksamia osuuksia tuloutettu liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan momentille 12.31.10 Liikenneviraston tulot. Momentille 12.31.10 tuloutettiin toimintavuonna myös jäänmurtajan myyntitulot. Ulkopuolisella rahoituksella, jota ei ole valtion talousarviossa, rahoitettuja väylärakenteita kirjattiin toimintavuoden taseeseen 130,5 milj. eurolla.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32 rahoitettiin Kimolan kanavan kunnostamishanketta.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Budjetointitavan muutos

Budjetoinnin muutokset momenttien välillä ja käyttöperusteiden tarkistukset on raportoitu tilinpäätöksen liitteen 1 ensimmäisessä kohdassa.

Muutokset tuloarvioihin ja toteutumat

Liikenneviraston tuloja budjetoitiin talousarviossa ja lisätalousarviot huomioiden kaikkiaan 141,743 milj. euroa, josta ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen osuus oli 2,000 milj. euroa ja Liikenneviraston 139,743 milj. euroa. Liikennevirastolle momentille 12.31.10 kertyi tuloja 150,471 milj. euroa ja tuloarvio ylittyi 10,728 milj. eurolla. Tuloarvion ylitys aiheutui pääosin talousarviotilin 12.31.10.1. ennakoitua suuremmasta kertymästä. Tilille kertyi budjetoimattomia asfalttikartelliin liittyviä vahingonkorvaus- ja korkotuottoja 11,326 milj. euroa. Yhteistoiminnan tuottoja EU:lta kertyi 11,575 milj. euroa budjetoidun 8,649 milj. euron sijaan. Muita budjetoimattomia tuottoja kertyi 2,127 milj. euroa. Jäänmurtajan myyntitulot jäivät 5,592 milj. euroa 128,000 milj. euron tavoitteesta, mikä johtui jäänmurtajan hankintakustannusten alituksesta.

Rataveroa tuloutettiin 5,500 milj. euroa momentille 11.19.03.

Määrärahojen vähennykset ja lisäykset

Vuoden 2016 lisätalousarvioissa momenttien määrärahoja vähennettiin seuraavasti: toimintamenoista vähennettiin 0,512 milj. euroa.

Vuoden 2016 lisätalousarvioissa momenttien määrärahoja lisättiin seuraavasti: väyläverkon kehittämiseen 4,699 milj. euroa, eräisiin väylähankkeisiin 2,000 milj. euroa ja elinkaarirahoitushankkeisiin 3,056 milj. euroa. Lisäksi ministeriö teki väyläverkon kehittämismomentilla useita tilijaottelumuutoksia, joilla varmistettiin hankkeiden tehokas toteuttaminen.

Määrärahojen käyttö

Liikenneviraston toimintamenoihin oli käytettävissä talousarvion määrärahat ja edelliseltä vuodelta siirretyt määrärahat huomioon ottaen yhteensä 98,0 milj. euroa. Toimintamomentin käyttö oli yhteensä 83,0 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 15,1 milj. euroa.

Perusväylänpitoon oli käytettävissä yhteensä 1 164,4 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 1 075,3 milj. euroa ja vuodelle 2017 siirtyi 89,1 milj. euroa. Määrärahaa siirtyi tienpidosta 54,9 milj. euroa, radanpidosta 24,9 milj. euroa ja vesiväylänpidosta 9,4 milj. euroa. Tienpidossa vuodelle 2017 siirtyi määrärahaa mm. parantamisinvestoinneissa ja elinkaaren varmistamisessa. Radanpidossa vuodelle 2017 siirtyi määrärahaa mm.

parantamisinvestoinneissa sekä hoidossa ja käytössä. Vesiväylänpidossa määrärahaa siirtyi vuodelle 2017 mm. liikenteen ohjauksessa, väylien korjauksissa ja merenmittausten hankinnassa.

Länsimetron rakentamisen tukemiseen oli käytettävissä valtionavustusta 39,4 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 39,2 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 0,2 milj. euroa.

Jäänmurtajan hankintaan oli käytettävissä 13,3 milj. euroa. Vuonna 2016 jäänmurtajan hankintaan käytettiin 6,8 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 6,5 milj. euroa.

Maa-alueiden hankintaan ja korvauksiin saatiin talousarviossa arviomäärärahaa 35,0 milj. euroa ja määrärahaa käytettiin 21,3 milj. euroa. Arviomäärärahaa jäi käyttämättä 13,7 milj. euroa. Toimitusten määrä väheni tiealueiden rajaamistoimitusten tultua pääosin valmiiksi.

Väyläverkon kehittämisen määrärahaa oli käytettävissä 512,2 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 368,2 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 144,0 milj. euroa. Saldo kertyi hankkeiden monivuotisesta rahoituksesta.

Eräät väylähankkeet -momentin määrärahaa oli käytettävissä 60,0 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 51,9 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 8,1 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeiden momentin määrärahaa oli käytettävissä 112,2 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 100,2 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 12,0 milj. euroa.

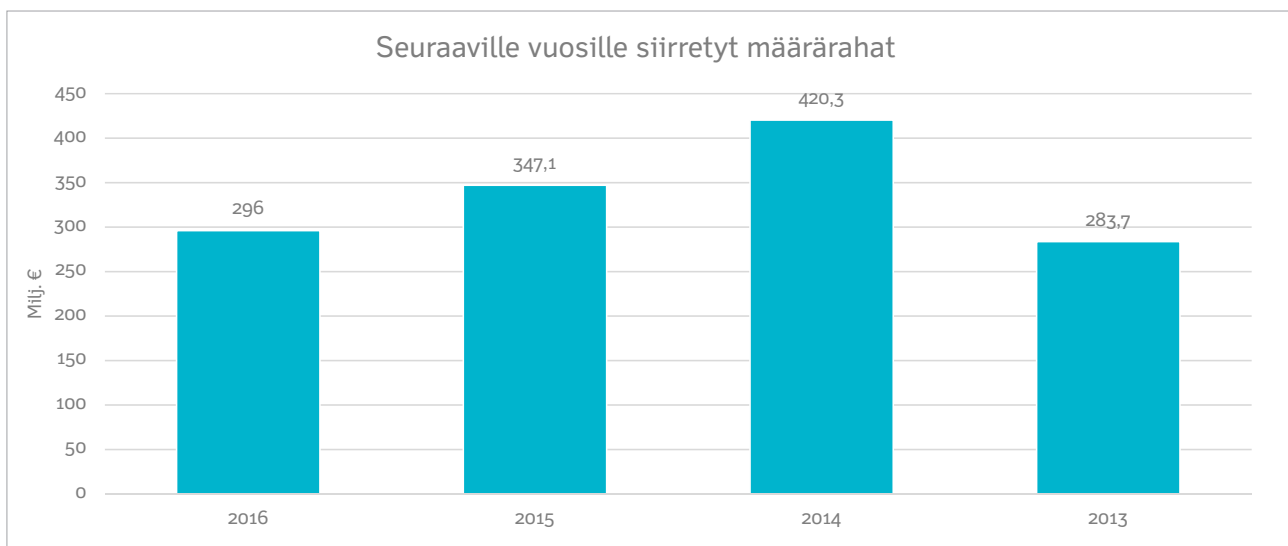
Joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin ja liikkumisen ohjaukseen oli käytettävissä 43,4 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 28,2 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 15,2 milj. euroa. Saldoista 10,1 milj. euroa on suurille ja keskisuurille kaupungeille maksettavaa joukkoliikennetukea.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen käytettiin 89,2 milj. euroa. Määrärahaa oli käytettävissä 100,4 milj. euroa.

Momentilla 32.50.40 *Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen* Liikennevirastolla oli käytettävissä 6,0 milj. euroa Kimolan kanavan kunnostamiseen. Lähes koko määräraha siirtyi vuodelle 2017, kun vuoden 2016 käyttö oli vain noin 5000 euroa.

Arvonlisäveroja maksettiin 388,6 milj. euroa momentilta 31.01.29.

Euroopan aluekehitysrahaston myöntämää rahoitusta käytettiin 13,8 milj. euroa.

Myönnettyt valtuudet, perusväylänpito

Vuoden 2016 ensimmäisessä lisätalousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin momentilla 31.10.20 solmimaan kymmenen vuoden mittaiselle sopimuskaudelle sopimuksia uuden murtajan jäänmurtopalvelujen hankkimiseksi siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 132,3 milj. euroa. Lisäksi Liikennevirasto oikeutettiin solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Myönnettyt valtuudet, uudet väylähankkeet

Vuoden 2016 talousarviossa Liikennevirastolle myönnettiin momentilla 31.10.77 oikeus tehdä sopimuksia uusiin väylähankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja enintään:

- Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen 60 000 000 €

Myönnettyt valtuudet, aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

Vuoden 2016 talousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin momenteilla 31.10.78 ja 31.10.79 tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty. Sen sijaan momentilla 31.10.77 valtuus myönnettiin oikeutena tehdä sitoumuksia aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle määrärahamenoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään seuraavasti:

Tiehankeet:	Euroa
Vt 6 Lappeenranta–Imatra	177 000 000
Kt 51 Kirkkonummi–Kivenlahti	80 000 000
Vt 5 Päiväranta–Vuorela	90 000 000
Vt 6 Joensuun kohta	47 100 000
E18 Haminan ohikulkutie	180 000 000
Vt 8 Sepänkylän ohikulkutie	57 500 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	75 500 000
E18 Koskenkylä–Kotka erillishanke	37 000 000
Vt 8 Turku–Pori	92 500 000
Länsimetron liityntäyhteydet	19 900 000
Vt 4 Rovaniemen kohta	25 000 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti–Lappeenranta	76 000 000
Mt 148 parantaminen Keravan kohdalla	13 000 000
Vt 3 Arolammin eritasoliittymä	6 000 000
Kt 77 Viitasaari–Keitele	13 000 000
Vt 3 Tampere–Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu–Kajaani–Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000

Ratahankeet:

Rovaniemi–Kemijärvi, sähköistys	24 000 000
Kehärata	509 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	40 000 000
Riihimäen kolmioraide	10 000 000

Helsinki–Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Pännäinen–Pietarsaari, sähköistys	4 000 000

Vesiväylähankkeet:

Pietarsaaren meriväylä	11 400 000
Uudenkaupungin meriväylä	11 000 000
Rauman meriväylä	20 000 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000

Yhteiset väylähankkeet

Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	158 000 000
---	-------------

Vuoden 2016 kolmannessa lisätalousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin momentilla 31.10.77 tekemään sopimuksia aiempina vuosina myönnettyjen valtuuksien osalta siten, että hankkeesta aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään seuraavasti:

• Vt 8 Turku–Pori	92 500 000 €
• Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900 000 €
• Riihimäen kolmioraide	12 500 000 €
• Pännäinen–Pietarsaari, sähköistys	4 450 000 €
• Kehärata	517 000 000 €

Vuoden 2016 toisessa lisätalousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin momentilla 31.10.78 tekemään sopimuksia aiempina vuosina myönnettyjen valtuuksien osalta siten, että hankkeesta aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään seuraavasti:

• Vt 12 Tampereen rantaväylä	66 000 000 €
------------------------------	--------------

Valtuudet ja niiden käyttö vuonna 2016 (1000 euroa)

Momentti, johon valtuus liittyy	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Yhteensä	Käytetty valtuus	Käyttämättä	Uusittavissa vuonna 2017
31.10.20 Perusväylänpito	132 300	5 300	137 600	122 428	15 172	15 172
31.10.77 Väyläverkon kehittäminen	73 725	591 507	665 232	317 165	348 067	344 433
31.10.78 Eräät väylähankkeet	5 000	33 398	38 398	9 838	28 560	28 510
31.10.79 Elinkaarirahoitushankkeet		301 593	301 593	3 636	297 957	297 957
Talousarviorahoitus yhteensä	211 025	931 798	1 142 823	453 067	689 756	686 072

Valtuuksien käytöstä aiheutui tilivuonna menoja 590 milj. euroa. Valtuuksista

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelmassa tilikauden kulujäämä oli 1 924,9 milj. euroa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 1 948,9 milj. euroa.

Toiminnan tuotot

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 87,4 milj. euroa. Tuottoja oli 3,1 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Maksullisen toiminnan tuottoja oli 45,3 milj. euroa ja pääosa niistä muodostui ratamaksuista. Vuokratuottojen määrä oli 6,1 milj. euroa. Muun toiminnan tuotot olivat yhteensä 36,0 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,9 milj. euroa. Suurin osa muun toiminnan tuotoista oli yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat 1 619,4 milj. euroa. Kulut lisääntyivät edellisestä vuodesta 31,1 milj. euroa eli 2,0 prosenttia. Suurin kuluerä oli käyttöomaisuuden poistot, joiden osuus kuluista oli 48,9 %. Poistoja kirjattiin 828,9 milj. euroa ja ne lisääntyivät 20,4 milj. euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Suurimman poistoryhmän muodostivat poistot rakenteista (tie- ja rautatierakenteista, vesiväylistä ja kanavista sekä muista rakenteista kuten laitureista) 805,2 milj. euroa eli 97,1 %.

Palvelujen ostot lisääntyivät 20,7 milj. euroa ja olivat kaikkiaan 699,4 milj. euroa muodostaen toiseksi suurimman kuluerän (43,2 %). Suurimmat palvelujen ostot olivat maa- ja vesirakenteiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut 465,2 milj. euroa. Toiseksi suurin erä oli muut ulkopuoliset palvelut 134,9 milj. euroa.

Kolmanneksi suurin kuluerä poistojen ja palvelujen ostojen jälkeen oli henkilöstökulut, joiden osuus toiminnan kulujen määrästä oli 49,3 milj. euroa eli 3,0 prosenttia. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,7 milj. euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden ostot olivat 26,3 milj. euroa. Lisäystä edellisestä vuodesta 1,8 milj. euroa eli 7,4 prosenttia. Ryhmän suurimpia menoeriä olivat sähkö 19,3 milj. euroa (lisäystä 0,2 %) sekä poltto- ja voiteluaineet 3,7 milj. euroa (lisäystä 57,5 %).

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottoja saatiin korkotuloina 6,2 milj. euroa, joista suurimman osan muodostivat asfalttikartelliyhtiöiden maksamat tuotto- ja viivästyskorot. Rahoituskuluja oli 0,8 milj. euroa ja ne laskivat edellisestä vuodesta 0,5 milj. euroa. Ne olivat pääosin maanlunastuskorvausten maksamisen yhteydessä maksettuja korkoja.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot olivat 137,8 milj. euroa. Tähän sisältyy 130,5 milj. euroa ulkopuolisten rahoittamien osuuksia väylärakenteista, sekä vahingonkorvauksia 6,6 milj. euroa, joista 5,1 milj. euroa oli asfalttikartelliyhtiöiden maksamia korvauksia ja 1,4 milj. euroa pääasiassa rataverkon kunnossapitoon liittyviä vahingonkorvauksia. Satunnaiset kulut olivat 0,4 milj. euroa, joista suurin osa oli muita maksettua korvauksia.

Siirtotalouden tuotot ja kulut

Siirtotalouden tuottoja ei tilivuonna ollut. Siirtotalouden kuluja oli 155,2 milj. euroa ja ne muodostuivat suurimmalta osaltaan meriliikenteessä käytettävien lasti- ja matkustaja-alusten kilpailukyvyyn turvaamiseksi maksetusta tuesta. Sitä maksettiin 89,2 milj. euroa, mikä oli 1,9 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Länsimetron rakentamiseen maksettiin valtionavustusta Helsingin ja Espoon kaupungeille yhteensä 39,2 milj. euroa ja joukkoliikenteen palveluja ja kehittämistä tuettiin 26,7 milj. eurolla.

Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista

Suoritetut arvonlisäverot olivat 389,6 milj. euroa ja perityt arvonlisäverot olivat 3,5 milj. euroa. Suoritetut arvonlisäverot lisääntyivät edellisestä vuodesta 31,8 milj. euroa. Rataveroa perittiin 5,5 milj. euroa.

1.7.4 Tase

Tilivuoden lopussa taseen loppusumma oli 20 108,2 milj. euroa (lisäys 90,1 milj. euroa vuoteen 2015 verrattuna). Käyttöomaisuus lisääntyi 92,7 milj. euroa. Vaihto- ja rahoitusomaisuus vähentyi 2,6 milj. euroa.

Kansallis- ja käyttöomaisuus

Taseeseen aktivoitiin investointimenoja kaikkiaan 1 090,4 milj. euroa, josta erikoisrahoitushankkeiden osuus oli 12,2 milj. euroa (Tampereen rantaväylä). Ulkopuolisella rahoituksella rahoitettuja osuuksia lisättiin taseeseen 130,5 milj. euroa.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 827,2 milj. euroa. Suunnitelmasta poikkeavina poistoina vähennettiin 1,6 milj. euroa tie- ja rautatierakenteista. Kokonaispoistot olivat yhteensä 828,8 milj. euroa.

Omaisuuksia siirrettiin hallinnan siirtotilanteissa KEHA-keskukselle, Valtiovarainministeriölle, Maa- ja metsätalousministeriölle sekä Pohjois-Savon ELY-keskukselle yhteensä 2,5 milj. euroa. Omaisuuden myyntituloja kirjattiin 6,1 milj. euroa, joiden tasevaikutus oli 0,07 milj. euroa.

Tieomaisuus

Tierakenteiden ja tiepohjien tasearvo lisääntyi yhteensä 19,7 milj. euroa (edellisen vuoden vähennys oli 37,7 milj. euroa). Tiepohjien tasearvo kasvoi 14,0 milj. euroa.

Tieomaisuuden muutos (milj. euroa)

Tieomaisuus (milj. euroa)	1.1.2016	Lisäys	Vähennys	Poistot	31.12.2016	Muutos
12400000 Tierakenteet	13 836,4	649,0	0,0	-609,7	13 875,7	39,3
1240010 Alusrakenteet 50v	9 002,2	146,1	0,0	-265,6	8 882,7	-119,5
1240020 Päälysteet 10v	984,0	202,9	0,0	-170,7	1 016,1	32,1
1240030 Sillat 50v	3 398,3	238,0	0,0	-93,5	3 542,8	144,5
1240050 Muut tierakenteet 10v	452,0	62,1	0,0	-79,9	434,2	-17,8
12110900 Tiepohjat	881,9	14,0	0,0	0,0	895,9	14,0
12980000 Keskeneräiset rakenteet	256,1	493,5	-527,1	0,0	222,5	-33,6
Yhteensä	14 974,4	1 156,5	-527,1	-609,7	14 994,1	19,7

Tilinpäätösliitteessä 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset

Tieomaisuuteen aktivoitiin investointimenoja yhteensä 629,5 milj. euroa, josta tierakenteiden osuus oli 615,5 milj. euroa.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 608,2 milj. euroa (edellisenä vuotena 596,3 milj. euroa). Suunnitelmasta poikkeavia poistoja kirjattiin lakkautetuista teistä 1,5 milj. euroa vuodelta 2015. Poistot yhteensä olivat 609,7 milj. euroa.

Tierakenteiden investointimenot olivat 5,8 milj. euroa suuremmat kuin tierakenteista kirjatut poistot. Edellisenä vuotena investoinnit olivat 13,2 milj. euroa suuremmat kuin poistot.

Rautatieomaisuus

Rautatieomaisuus lisääntyi 127,3 milj. euroa (edellisen vuoden lisäys oli 85,0 milj. euroa).

Rautatieomaisuuden muutos (milj. euroa)

Rautatieomaisuus	1.1.2016	Lisäys	Vähennys	Poistot	31.12.2016	Muutos
12410000 Rautatierakenteet	3 902,4	357,4	0,0	-187,4	4 072,4	170,0
1241010 Radan alusrakenne 50v	760,3	83,4	0,0	-18,4	825,3	65,0
1241020 Radan päällysrakenne 30v	1 874,2	173,5	0,0	-90,1	1 957,6	83,4
1241030 Ohjaus- ja turvalaitteet 15v	328,6	26,6	0,0	-40,6	314,5	-14,0
1241040 Sähköistysten laitteet 30v	250,2	17,7	0,0	-12,2	255,6	5,5
1241050 Vahvavirta 20v	37,6	13,1	0,0	-3,2	47,4	9,8
1241080 Radan sillat ja tunnelit 50 v	346,3	18,3	0,0	-13,6	350,9	4,7
1241070 Varusteet ja rakenteet 30v	290,0	22,9	0,0	-7,1	305,8	15,8
1241090 Telemaattiset järj. 10 v	15,3	1,9	0,0	-2,0	15,1	-0,2
12120900 Rautatiepohjat	54,0	2,7	0,0	0,0	56,7	2,7
12980000 Keskeneräiset rakenteet	467,7	346,5	-384,9	0,0	429,3	-38,4
12980900 Rautatiemateriaalit	15,6	37,6	-44,7	0,0	8,6	-7,1
Yhteensä	4 439,7	744,2	-429,5	-187,4	4 566,9	127,3

Tilinpäätösliitteellä 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset.

Rautatieomaisuuteen aktivoitiin 358,7 milj. euroa (edellisenä vuotena 444,7 milj. euroa), josta rautatierakenteiden osuus oli 356,0 milj. euroa. Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 187,3 milj. euroa. Suunnitelmasta poikkeavina poistoina vähennettiin aikaisempien vuosien poistot koskien eräitä rautatiehankkeita 0,1 milj. euroa. Poistot yhteensä olivat 187,4 milj. euroa.

Rautatierakenteiden investoinnit olivat 168,6 milj. euroa suuremmat kuin tilivuoden poistot. Edellisenä tilivuotena ero oli 270,3 milj. euroa.

Vesiväyläomaisuus

Vesiväyliin liittyvään omaisuuteen aktivoitiin 18,6 milj. euroa. Poistoja kirjattiin 9,4 milj. euroa. Tilivuoden poistot olivat 9,3 milj. euroa pienemmät kuin tilivuoden investoinnit.

Vesiväyläomaisuuden muutos (milj. euroa)						
Vesiväyläomaisuus	1.1.2016	Lisäys	Vähennys	Poistot	31.12.2016	Muutos
124 Vesiväylärakenteet	186,5	0,4	0,0	-9,4	177,4	-9,1
12430000 Väylät ja kanavat	186,5	0,4	0,0	-9,4	177,4	-9,1
12440000 Muut vesirakenteet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12980000 Keskenäiset rakenteet	2,2	18,5	-0,1	0,0	20,5	18,4
Yhteensä	188,7	18,8	-0,1	-9,4	197,9	9,3

Tilinpäätösluokituksella 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset.

Muu käyttöomaisuus

Aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin ostetuista ja teetetyistä atk-ohjelmista, sähköliittymistä sekä muista pitkävaikutteisista menoista. Muiden pitkävaikutteisten menojen tasearvo lisääntyi poistot huomioon ottaen 46,9 milj. euroa. Lisäys johtui tie- ja rautatiehankkeissa ulkopuoliseen omaisuuteen kohdistuvista menoista (yksityistiet, kadut ja johtosiirrot), jotka hankkeiden valmistumisvaiheessa siirrettiin pitkävaikutteisiin menoihin. Tiehankkeiden osalta tällaisia eräitä oli 19,0 milj. euroa ja rautatiehankkeiden osalta 31,3 milj. euroa.

Kiinteistöjen arvo vähentyi 1,4 milj. euroa. Vähennys johtui hallinnan siirroista. Koneiden, laitteiden ja kalusteiden arvo vähentyi 1,4 milj. euroa. Tilivuoden aikana kirjattiin 4,1 milj. euron suunnitelman mukaiset poistojen kirjaukset ja 2,7 milj. euron hankinnat. Rakenteisiin liittyvät koneet ja laitteet esitetään rakenteiden ryhmässä. Suurin osa atk-laitteista on hankittu leasing-sopimuksin. Arvoltaan vähäisiä (alle 10 000 euroa) koneita, laitteita ja kalusteita kirjattiin vuosikuluksi 1,2 milj. euroa.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Vaihto-omaisuuden määrä väheni 2,6 milj. euroa. Viraston vaihto-omaisuus koostuu maa-aines- ja kiviainesjalosteista sekä meriväylien turvalaitetarvikkeista ja sulkuporttien varaosista. Jalosteita käytetään tierakenteiden rakentamiseen. Lyhytaikaiset saamiset 20,7 milj. euroa koostuivat pääosin myyntisaamisista ja vuodenvaihteen siirtosaamisista. Lyhytaikaiset saamiset vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 2,7 milj. euroa (myyntisaamiset vähentyivät 11,1 milj. euroa, siirtosaamiset lisääntyivät 2,4 milj. euroa ja muut lyhytaikaiset saamiset lisääntyivät 6,0 milj. euroa).

Oma ja vieras pääoma

Oma pääoma kasvoi 167,1 milj. eurolla, johtuen käyttöomaisuuden lisäyksestä. Vieras pääoma vähentyi 77,0 milj. eurolla, mikä aiheutui lähinnä erikoisrahoitushankkeiden tasekirjauksista (velkojen lyhennykset).

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Muurla–Lohja** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 184,4 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 14,3 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Koskenkylä–Kotka tieosista 1, 4, 6** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 99,7 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 10,2 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Koskenkylä–Kotka tieosista 2, 3, 5** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 148,8 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 15,3 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Koskenkylä–Kotka (vaihe 2 ja 3)** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 14,3 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 1,5 milj. euroa.

E18 Kehä III 2. vaihe (Lentoasemantie) velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 19,2 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 19,1 milj. euroa.

VT12 Tampereen rantaväylä uutta velkaa kirjattiin 12,2 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 26,0 milj. euroa. Velka tilivuoden lopussa oli 30,0 milj. euroa.

Ostovelkoja oli 167,8 milj. euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,8 milj. euroa.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Liikenneviraston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Viraston johto vastaa siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat viraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Liikenneviraston sisäisenä tarkastajana toimiva BDO Audiator Oy on arvioinut viraston sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä. Sisäisen valvonnan tilaa vuonna 2016 on arvioitu soveltaen COSO ERM -viitekehykseen perustuvaa valtiovarain controller-toiminnon suosittamaa sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Arvioinnissa käytettiin aineistona viraston asiakirja-aineistoa, kuten viraston sääntöjä, ohjeita, johtoryhmän kokousten pöytäkirjoja, suunnitelmia ja raportteja, sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajan laatimia tarkastusraportteja sekä raporttia toimenpiteistä, joihin on ryhdytty vuoden 2015 sisäisen valvonnan lausumassa määritettyjen kehitystarpeiden johdosta. Lisäksi viraston johtoryhmälle, osastojen johtajille, apulaisjohtajille ja yksiköiden päälliköille suoritettiin sisäisen valvonnan tilaa koskeva kysely. Sisäisen valvonnan arvioinnista raporttoitiin helmikuussa 2017 pääjohtajalle ja muulle viraston johtoryhmälle.

Arvioinnin perusteella Liikennevirasto antaa seuraavan sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman vuodelta 2016:

Sisäisen valvonnan asianmukaista järjestämistä on edistetty Liikennevirastossa eri laajuudessa kaikilla sisäisen valvonnan osa-alueilla vuoden 2016 aikana. Useat kehittämistoimenpiteistä ovat kuitenkin vielä kesken tai luonteeltaan jatkuvia. Viraston johto on seurannut vuoden 2015 tilinpäätöksessä nimettyjen sisäisen valvonnan kehittämiskohteiden hyväksi tehtyjen toimenpiteiden edistymistä. Sisäisen valvonnan kehittämisessä viraston johtoa tukee controller-yksikkö, jonka tehtävänä on vastata viraston sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteiden koordinoinnista.

Viraston sisäisessä valvonnassa on havaittu joitakin epäkohtia, joiden vuoksi virastossa on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Sisäistä valvontaa on edelleen kehitettävä, erityisesti viraston riskienhallinnan selkeydessä, sisällössä ja virastotasoisessa riskienhallinnan koordinoinnissa on vielä parannettavaa. Lisäksi erityistä kehitettävää on viraston sisäisten ohjeiden yhdenmukaisessa noudattamisessa ja niiden vastaiseen toimintaan puuttumisessa, valvontatoimenpiteiden toimivuuden ja riittävyyden arvioinnissa sekä sisäisten ja ulkoisten tarkastusten suositusten toimeenpanon seurannassa.

Suoritetun sisäisen valvonnan arvioinnin perusteella Liikennevirasto nimeää seuraavat ensisijaiset sisäisen valvonnan kehittämiskohteet vuodelle 2017:

1) Riskienhallinta

Selkeytetään edelleen viraston riskienhallinnan kokonaisuutta, käytäntöjä ja vastuita. Nimetään uusi riskienhallinnan koordinaattori. Varmistetaan, että virastotasoista riskienhallinnan koordinointia toteutetaan systemaattisesti. Pääprosessien riskien tunnistamista, arviointia ja hallintakeinojen määrittelyä jatketaan suunnitelmallisesti.

2) Menettelytapaohjeistus

Panostetaan viraston sisäisten ohjeiden yhdenmukaisen noudattamisen edistämiseen ja niiden vastaiseen toimintaan puuttumiseen. Jatketaan olemassa olevan sisäisen ohjeistuksen läpikäyntiä ja arvioidaan edelleen, onko ohjeistus riittävää ja selkeää.

3) Valvontatoimenpiteet

Määritellään, miten viraston prosessien valvontatoimenpiteet kuvataan, ja miten arvioidaan valvontatoimenpiteiden riittävyyttä.

4) Tarkastussuosituksen toimeenpanon edistymisen seuranta

Seurataan sisäisen tarkastuksen ja valtiontalouden tarkastusviraston suositusten toimeenpanoa keskitetysti. Suositusten toimeenpanon edistymisestä raportoidaan kootusti, säännöllisesti ja riittävällä tarkkuudella viraston johtoryhmälle.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Liikennevirastolla ei ollut kertomusvuonna havaittuja väärinkäytöksiä tai rikoksia eikä EU-rahoitukseen liittyviä takaisinperintöjä.

2 Liikenneviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaoittelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	10 001 629,42	8 829 182	8 988 082,31	158 900,00	102 %
11.04.01. Arvonlisävero	3 831 621,92	3 488 182	3 488 182,31	0,00	100 %
11.19.03. Ratavero	6 170 007,50	5 341 000	5 499 900,00	158 900,00	103 %
12. Sekalaiset tulot	20 059 958,54	141 340 901	152 068 661,55	10 727 760,30	108 %
12.31.10. Liikenneviraston tulot	14 836 880,30	139 743 000	150 470 760,31	10 727 760,30	108 %
12.31.10.1. Liikenneviraston tulot	8 610 408,43	8 649 000	25 028 080,10	16 379 080,10	289 %
12.31.10.4. Kotkan kaupungin rahoitusosuus E18 Koskenkylä-Kotka erillishankkeesta	3 954 810,88	0	50 208,85	50 208,84	
12.31.10.8. Helsingin kaupungin rahoitusosuus Pisara-radan suunnittelusta	1 492 860,99	1 870 000	1 760 226,55	-109 773,45	94 %
12.31.10.9. Seinäjoen itäinen ohikulkutie	778 800,00	1 224 000	1 223 978,28	-21,72	100 %
12.31.10.10 Jäänmurtajan myyntitulot	0,00	128 000 000	122 408 266,53	-5 591 733,47	96 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	2 172 202,37	55 697	55 697,27	0,00	100 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	3 050 875,87	1 542 204	1 542 203,97	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	251,00				
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	251,00				
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	251,00				
Tuloarviotilit yhteensä	30 061 838,96	150 170 084	161 056 743,86	10 886 660,30	107 %

Pääluokan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTAt)	Talousarvon 2015 määrärahojen käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtionvarainministeriön hallinnonala	0,00	40 761,00	40 761,00	0,00	40 761,00	0,00	0,00	40 761,00	40 761,00	0,00
28.60.12. Osamisen kehittäminen (smr2)	0,00	40 761	40 761,00	0,00	0,00	0,00	0,00	40 761,00	40 761,00	0,00
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 140 283 722,67	2 219 870 098	1 933 916 489,49	261 033 090,12	2 194 949 579,61	24 920 518,35	347 440 104,73	2 043 276 104,73	1 753 142 860,81	290 077 546,65
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintamenot (netto) (smr2)	95 000,00	95 000	95 000,00	0,00	95 000,00	0,00	0,00	95 000,00	95 000,00	0,00
31.01.01.21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (smr2)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonsäive-romenot (A)	356 155 625,72	388 617 098	388 617 097,96	0,00	388 617 097,96	0,00	335 000,00	335 000,00	321 077,93	0,00
31.10.01. Liikenneviraston toimintamenot (netto) (smr2)	81 080 000,00	78 211 000	63 144 178,09	15 066 821,91	78 211 000,00	0,00	19 823 628,46	98 034 628,46	82 967 806,55	15 066 821,91
31.10.20. Perusväylänpito (netto) (smr2)	940 702 000,00	1 061 400 000	972 262 008,10	89 137 991,90	1 061 400 000,00	0,00	103 017 617,26	1 164 417 617,26	1 075 279 625,36	89 137 991,90
31.10.20.1. Tienpito	537 962 000,00	604 121 000	549 262 480,64	54 858 519,36	604 121 000,00	0,00	78 985 533,34	683 106 533,34	628 248 013,98	54 858 519,36
31.10.20.2. Radanpito	323 795 000,00	369 901 000	345 013 952,57	24 887 047,43	369 901 000,00	0,00	15 505 492,57	385 406 492,57	360 519 445,14	24 887 047,43
31.10.20.3. Vesiväylänpito	78 945 000,00	87 378 000	77 985 574,89	9 392 425,11	87 378 000,00	0,00	8 526 591,35	95 904 591,35	86 512 166,24	9 392 425,11
31.10.20.4. Väylänpidon EU-rijaukset	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.20.5. Korjausvelan vähentäminen	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (smr3)	88 713 000,00	20 850 000	20 662 684,89	187 315,11	20 850 000,00	0,00	18 569 651,55	39 419 651,55	39 232 336,44	187 315,11
31.10.70. Jäännurmurtajan hankinta (smr3)	55 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	13 319 949,63	13 319 949,63	6 805 882,71	6 514 066,92
31.10.76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (A)	23 620 978,95	34 997 000	21 259 011,50	0,00	21 259 011,50	13 737 988,50	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.76.1. Tiesualueiden hankinnat, korvaukset ja lunastukset	18 330 380,85	28 359 000	15 216 196,21	0,00	15 216 196,21	13 142 803,79	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.76.2. Rata-alueiden hankinnat, korvaukset ja lunastukset	5 289 420,78	6 540 000	5 960 481,29	0,00	5 960 481,29	579 518,71	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.76.3. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	1 177,32	98 000	82 334,00	0,00	82 334,00	15 666,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.77. Väyläverkon kehittäminen (smr3)	358 857 000,00	347 729 000	223 466 908,64	124 262 091,36	347 729 000,00	0,00	164 443 293,02	512 172 293,02	368 156 854,47	143 973 663,35
31.10.77.1. Tienhankkeet	136 213 106,00	123 440 000	80 266 712,16	43 173 287,84	123 440 000,00	0,00	50 450 979,00	173 890 979,00	129 895 882,97	43 953 371,42
31.10.77.1.01. E18 Haminan ohikulkutie	10 249 106,00	3 500 000	401 211,72	3 098 786,28	3 500 000,00	0,00	1 068 416,62	4 568 416,62	1 469 628,54	3 098 786,28
31.10.77.1.02. V18 Sepänkylän ohikulkutie	8 500 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	530 723,38	530 723,38	280 984,03	239 739,35
31.10.77.1.03. V19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	24 600 000,00	8 000 000	6 604 331,64	1 395 668,36	8 000 000,00	0,00	6 178 128,90	14 178 128,90	12 782 460,54	1 395 668,36
31.10.77.1.05. V16 Lappeenranta-lmtra	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	110 501,14	110 501,14	110 501,14	0,00
31.10.77.1.07. K151 Kirkkonummi-Kivenlahti	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	1 773 679,85	1 773 679,85	1 773 679,85	0,00
31.10.77.1.08. V15 Pälkänta-Vuorela	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	51 762,38	51 762,38	51 762,38	0,00
31.10.77.1.09. V16 Joensuu kohta	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	39 101,89	39 101,89	39 101,89	0,00
31.10.77.1.10. E18 Koskenkylä-Kotka erillishanke	11 214 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	1 478 510,53	1 478 510,53	938 166,30	540 344,23
31.10.77.1.12. V18 Turku-Pori	33 500 000,00	19 000 000	6 974 205,71	12 025 794,29	19 000 000,00	0,00	8 685 738,85	27 685 738,85	16 569 944,56	12 025 794,29
31.10.77.1.13. Länsimetron liityntäyhteydet	5 900 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	1 361 794,95	1 361 794,95	1 361 794,95	0,00
31.10.77.1.14. V14 Rovaniemen kohta	14 000 000,00	2 070 000	245 473,60	1 824 526,40	2 070 000,00	0,00	3 180 910,73	3 426 910,73	3 426 384,33	1 824 526,40
31.10.77.1.15. V15 Mäkelin kohta	10 000 000,00	7 700 000	4 142 942,34	3 557 057,66	7 700 000,00	0,00	1 763 316,69	9 463 316,69	5 906 259,03	3 557 057,66
31.10.77.1.16. M101 Kehä 1 parantaminen	5 500 000,00	6 700 000	8 366 071,25	333 928,75	6 700 000,00	0,00	8 743 731,30	17 443 731,30	17 109 802,55	333 928,75
31.10.77.1.17. V16 Taavetti-Lappeenranta	7 050 000,00	39 670 000	39 512 641,54	157 358,46	39 670 000,00	0,00	38 485,32	39 708 485,32	39 551 126,86	157 358,46
31.10.77.1.18. M148 parantaminen Keravan kohdalla	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	4 845 751,87	4 845 751,87	4 816 842,69	0,00
31.10.77.1.19. V13 Arolamin eritasoliittymä	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	897 616,10	897 616,10	896 503,89	0,00
31.10.77.1.20. K177 Vilasaaari-Keitele	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	3 664 846,43	3 664 846,43	3 653 143,21	0,00
31.10.77.1.21. V13 Tampere-Vaasa, Lahian kohta	2 000 000,00	13 000 000	3 867 580,89	9 132 419,11	13 000 000,00	0,00	845 618,63	13 845 618,63	4 713 199,52	9 132 419,11
31.10.77.1.22. V122 Oulu-Kajaani-Vartius	2 700 000,00	7 300 000	5 471 683,94	1 828 316,06	7 300 000,00	0,00	2 332 256,18	9 632 256,18	7 803 940,12	1 828 316,06
31.10.77.1.23. V18 Pyhäojen ydinvoimalan edellyttämät keinoet	3 000 000,00	14 500 000	4 680 569,53	9 819 430,47	14 500 000,00	0,00	2 860 087,06	17 360 087,06	7 540 656,59	9 819 430,47
31.10.77.2. Ratahankkeet	196 399 648,00	121 890 000	66 122 416,32	55 767 583,68	121 890 000,00	0,00	79 954 566,37	201 844 566,37	131 386 552,12	70 458 014,25
31.10.77.2.02. Rovaniemi-Kemijärvi sähköistys	0,00	1 200 000	1 163 399,37	36 600,63	1 200 000,00	0,00	0,00	1 200 000,00	1 163 399,37	36 600,63
31.10.77.2.06. Kehärata	23 799 648,00	3 000 000	1 562 172,86	1 437 827,14	3 000 000,00	0,00	16 046 544,89	19 046 544,89	17 608 717,75	1 437 827,14
31.10.77.2.08. Pohjanmaan rata	160 600 000,00	62 040 000	35 751 620,41	26 288 379,59	62 040 000,00	0,00	55 091 938,99	117 131 938,99	76 153 128,83	40 978 810,16
31.10.77.2.09. Keski-Pasila, Länsiraid	4 000 000,00	9 000 000	6 950 760,93	2 049 239,07	9 000 000,00	0,00	3 066 464,08	12 066 464,08	10 017 225,01	2 049 239,07
31.10.77.2.10. Riihimäen kolmioraid	4 500 000,00	8 000 000	3 148 501,72	4 851 498,28	8 000 000,00	0,00	3 974 261,05	11 974 261,05	7 122 727,77	4 851 498,28
31.10.77.2.11. Helsinki-Riihimäki kapasiteetin lisääminen 1. vaihe	2 000 000,00	23 700 000	6 215 812,40	17 484 187,60	23 700 000,00	0,00	1 729 413,71	25 429 413,71	7 945 226,11	17 484 187,60
31.10.77.2.12. Pannainen-Pietarsaari, sähköistys	1 500 000,00	2 950 000	2 346 566,05	603 433,95	2 950 000,00	0,00	45 943,65	2 995 943,65	2 392 509,70	603 433,95
31.10.77.2.13. Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	0,00	12 000 000	8 983 582,58	3 016 417,42	12 000 000,00	0,00	0,00	12 000 000,00	8 983 582,58	3 016 417,42
31.10.77.3. Vesiväylähankkeet	6 128 246,00	22 700 000	10 089 920,08	12 601 079,92	22 700 000,00	0,00	11 378 875,28	34 078 875,28	21 035 867,69	13 042 967,00
31.10.77.3.1. Uudenkaupungin meriväylä	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	63 899,76	63 899,76	63 849,17	0,00
31.10.77.3.2. Pietarsaaren meriväylä	2 128 246,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	1 138 343,85	1 138 343,85	696 466,77	441 877,08
31.10.77.3.3. Rauman meriväylä	0,00	10 700 000	9 658 313,89	1 041 686,11	10 700 000,00	0,00	6 464 606,94	17 164 606,94	16 122 920,83	1 041 686,11
31.10.77.3.4. Savonlinnan syväväylän siirtäminen	4 000 000,00	12 000 000	440 606,19	11 559 393,81	12 000 000,00	0,00	3 712 024,73	15 712 024,73	4 152 630,92	11 559 393,81
31.10.77.4. Yhteiset väylähankkeet	13 000 000,00	63 699 000	61 764 563,47	1 934 436,53	63 699 000,00	0,00	6 924 541,42	70 623 541,42	68 689 104,89	1 934 436,53
31.10.77.4.3. Äänekosken biotuotehtaan liikenneyhteydet	13 000 000,00	63 699 000	61 764 563,47	1 934 436,53	63 699 000,00	0,00	6 924 541,42	70 623 541,42	68 689 104,89	1 934 436,53
31.10.77.5. Väylähankkeiden suunnittelu	7 116 296,00	16 000 000,00	5 214 296,61	10 785 703,39	16 000 000,00	0,00	15 734 330,95	31 734 330,95	17 149 446,80	14 584 884,15
31.10.77.5.1. Pisara-radan suunnittelu	2 000 000,00	11 000 000	4 406 174,38	6 593 825,62	11 000 000,00	0,00	4 971 580,86	15 971 580,86	9 377 755,24	6 593 825,62
31.10.77.5.2. Muu kehittäminen hankesuunnittelu	5 116 000,00	5 000 000	808 122,23	4 191 877,77	5 000 000,00	0,00	10 762 750,09	15 762 750,09	7 771 691,56	7 991 058,53
31.10.78. Eräät väylähankkeet (smr3)	22 100 000,00	58 000 000	50 024 363,37	7 975 636,63	58 000 000,00	0,00	1 974 072,60	59 974 072,60	51 915 244,34	8 058 828,26
31.10.78.1. Eräät tehankkeet	22 100 000,00	58 000 000	50 024 363,37	7 975 636,63	58 000 000,00	0,00	1 974 072,60	59 974 072,60	51 915 244,34	8 058 828,26
31.10.78.1.15. M101 Kehä 1, Turunväylä-Vallikkalo	100 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000,00	100 000,00	16 808,37	83 191,63
31.10.78.1.16. Tampereen rantaväylä	5 000 000,00	28 000 000	28 000 000,00	0,00	28 000 000,00	0,00	0,00	28 000 000,00	28 000 000,00	0,00
31.10.78.1.17. Turun satamayhteys (Suikkilantie)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	100 118,69	100 118,69	100 118,69	0,00
31.10.78.1.18. E18 Kehä III, 2. vaihe	17 000 000,00	30 000 000	22 024 363,37	7 975 636,63	30 000 000,00	0,00	1 773 953,91	31 773 953,91	23 798 317,28	7 975 636,63
31.10.79. Elinkeino- ja liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahojen käyttö vuonna 2016	109 992 000,00	109 026 000	97 084 							

Liikenneviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2017 TA:ssa	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
31.10.20 Perusväylänpito	386 590	132 300	5 300	137 600	122 428	15 172	15 172	41 563	49 132	49 206	38 660	103 509	240 507
Aikaisempien vuosien valtuudet	386 590							38 469	37 622	37 622	27 000	19 745	121 989
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		132 300	5 300	137 600	122 428	15 172	15 172	3 094	11 510	11 584	11 660	83 764	118 518
31.10.35 Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	440 000							39 232	38 495	64 500	60 000	75 956	238 951
Aikaisempien vuosien valtuudet	440 000							39 232	38 495	64 500	60 000	75 956	238 951
31.10.70 Jäänmurtajan hankinta	127 999							6 806	200				200
Aikaisempien vuosien valtuudet	127 999							6 806	200				200
31.10.77 Väyläverkon kehittäminen	2 190 297	73 725	591 507	665 232	317 165	348 067	344 433	351 007	186 039	40 353	982	7 166	234 540
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 190 297							166 470	78 323	18 471	755	6 828	104 377
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		73 725	591 507	665 232	317 165	348 067	344 433	184 537	107 716	21 882	227	338	130 163
31.10.78 Eräät väylähankkeet	180 913	5 000	33 398	38 398	9 838	28 560	28 510	51 915	60 052				60 052
Aikaisempien vuosien valtuudet	180 913							45 335	56 744				56 744
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		5 000	33 398	38 398	9 838	28 560	28 510	6 580	3 308				3 308
31.10.79 Elinkaarirahoitushankkeet	1 700 196		301 593	301 593	3 636	297 957	297 957	100 189	90 388	119 883	109 937	907 756	1 227 964
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 700 196							97 562	90 104	119 177	109 937	907 756	1 226 974
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet			301 593	301 593	3 636	297 957	297 957	2 627	284	706			990
Yhteensä	5 025 995	211 025	931 798	1 142 823	453 067	689 756	686 072	590 712	424 306	273 942	209 579	1 094 387	2 002 014
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 025 995							393 874	301 488	239 770	197 692	1 010 285	1 749 035
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		211 025	931 798	1 142 823	453 067	689 756	686 072	196 838	122 818	34 172	11 887	84 102	252 979

3 Liikenneviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2016 - 31.12.2016		1.1.2015 - 31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	45 307 256,73		42 465 259,05	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	6 093 076,97		6 091 803,11	
Muut toiminnan tuotot	<u>36 048 722,00</u>	87 449 055,70	<u>41 977 559,36</u>	90 534 621,52
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	26 307 140,41		24 489 315,60	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-122 989,30		206 952,97	
Henkilöstökulut	49 268 436,66		49 934 887,66	
Vuokrat	7 337 472,50		7 745 880,13	
Palvelujen ostot	699 356 810,40		678 628 327,30	
Muut kulut	8 096 733,76		9 630 499,34	
Poistot	828 864 882,33		808 514 117,62	
Sisäiset kulut	<u>247 390,76</u>	<u>1 619 355 877,52</u>	<u>9 093 133,38</u>	<u>1 588 243 114,00</u>
JÄÄMÄ I		-1 531 906 821,82		-1 497 708 492,48
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	6 231 794,49		22 012,07	
Rahoituskulut	<u>-834 415,55</u>	5 397 378,94	<u>-1 355 828,73</u>	-1 333 816,66
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	137 803 649,97		83 878 343,99	
Satunnaiset kulut	<u>-442 655,92</u>	137 360 994,05	<u>-496 205,07</u>	83 382 138,92
JÄÄMÄ II		-1 389 148 448,83		-1 415 660 170,22
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	62 101 777,22		96 797 781,84	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	92 704 332,85		88 490 580,49	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille	230 045,32		132 528,73	
Muut siirtotalouden kulut	<u>115 295,29</u>	<u>155 151 450,68</u>	<u>93 173,50</u>	<u>185 514 064,56</u>
JÄÄMÄ III		-1 544 299 899,51		-1 601 174 234,78
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	5 499 900,00		6 170 007,50	
Perityt arvonlisäverot	3 488 182,31		3 831 621,92	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-389 558 122,13</u>	<u>-380 570 039,82</u>	<u>-357 750 630,91</u>	<u>-347 749 001,49</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-1 924 869 939,33</u>		<u>-1 948 923 236,27</u>

4 Liikenneviraston tase

	31.12.2016		31.12.2015
VASTAAVAA			
KANSALLISOMAISUUS			
Rakennukset	229 402,93		244 696,46
Muu kansallisomaisuus	<u>943 572,32</u>	<u>1 172 975,25</u>	<u>977 111,27</u>
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		<u>1 172 975,25</u>	<u>1 221 807,73</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET			<u>1 221 807,73</u>
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
Aineettomat oikeudet	2 017 432,05		1 958 739,71
Muut pitkävaikutteiset menot	229 042 437,19		182 168 309,19
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>30 794 373,61</u>	261 854 242,85	<u>26 622 090,60</u>
210 749 139,50			
AINEELLISET HYÖDYKKEET			
Maa- ja vesialueet	6 997 886,94		7 058 397,71
Rakennusmaa- ja vesialueet	972 541 980,48		956 787 339,49
Rakennukset	7 576 098,82		8 812 396,30
Rakennelmat	1 030 325,28		190 122,34
Rakenteet	18 129 534 882,58		17 929 656 825,18
Tierakenteet	13 875 664 349,76		13 836 371 369,58
Rautatierakenteet	4 072 360 962,03		3 902 411 970,23
Vesiväylärakenteet	177 413 123,98		186 479 974,70
Muut rakenteet	4 096 446,81		4 393 510,67
Koneet ja laitteet	19 272 022,84		20 822 128,32
Kalusteet	1 232 438,33		1 049 190,53
Muut aineelliset hyödykkeet	199 355,65		192 106,26
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>684 372 805,35</u>	19 822 757 796,27	<u>856 546 286,17</u>
19 781 114 792,30			
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET			
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>439 942,84</u>	<u>439 942,84</u>	<u>439 942,84</u>
439 942,84			
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		20 085 051 981,96	19 992 303 874,64
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS			
VAIHTO-OMAISUUS			
Aineet ja tarvikkeet	<u>1 268 503,47</u>	1 268 503,47	<u>1 145 514,17</u>
1 145 514,17			
LYHYTAIKAISET SAAMISET			
Myyntisaamiset	4 817 176,31		15 887 104,10
Siirtosaamiset	9 289 157,54		6 890 094,29
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>6 604 029,16</u>	<u>20 710 363,01</u>	<u>629 846,07</u>
23 407 044,46			
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		21 978 866,48	24 552 558,63
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>20 108 203 823,69</u>	<u>20 018 078 241,00</u>
	31.12.2016		31.12.2015
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
VALTION PÄÄOMA			
Valtion pääoma 1.1.1998	18 317 079 609,54		18 317 079 609,54
Edellisten tilikausien pääoman muutos	937 408 313,10		2 681 170 052,50
Pääoman siirrot	2 091 946 134,07		2 116 525 428,09
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>1 924 869 939,33</u>	19 421 564 117,38	<u>3 860 287 167,49</u>
19 254 487 922,64			
VIERAS PÄÄOMA			
PITKÄAIKAINEN			
Muut pitkäaikaiset velat	<u>405 916 785,34</u>	405 916 785,34	<u>484 143 760,47</u>
484 143 760,47			
LYHYTAIKAINEN			
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	90 459 692,40		86 459 692,40
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	61 034,72		57 452,32
Saadut ennakot	258 663,15		995 374,18
Ostovelat	167 841 662,68		173 619 765,17
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 115 149,47		1 089 911,82
Edelleen tilittävät erät	855 638,47		868 702,05
Siirtovelat	19 537 417,34		15 489 830,40
Muut lyhytaikaiset velat	<u>593 662,74</u>	<u>280 722 920,97</u>	<u>865 829,55</u>
279 446 557,89			
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		686 639 706,31	763 590 318,36
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>20 108 203 823,69</u>	<u>20 018 078 241,00</u>

5 Liitetiedot

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Budjetoinnin muutokset ja niiden tärkeimmät vaikutukset rahoitukseen ja laskelmiin

Tulomomentin 12.31.10 mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä EU:n suoraan rakentamistukeen perustuvia suorituksia 6 544 000 euroa, Helsingin kaupungin rahoitusosuus Pisara-hankkeessa 1 530 000 euroa ja jäänmurtajan myyntitulot 128 000 000 euroa. Vähennyksenä huomioitiin Kotkan kaupungin osuus E18 Koskenkylä–Kotka erillishankkeessa 2 000 000 euroa ja Seinäjoen kaupungin osuus Seinäjoen itäinen ohikulkutie -hankkeessa 176 000 euroa.

Momentin 31.10.01 Liikenneviraston toimintamenot määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä valtakunnallisten liikenteen tieto- ja telematiikkapalvelujen mukana siirtyneet henkilötyövuodet 268 000 euroa, palkkausten tarkistukset 349 000 euroa ja vuokramenojen indeksikorotus 42 000 euroa. Vähennyksinä huomioitiin hankinnasta maksuun -säästö 99 000 euroa, omakustannusperiaatteen toteutuminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa 662 000 euroa, palkkaliukumäsäästö 310 000 euroa, toimintamenojen tuottavuussäästö 403 000 euroa, toimintamenojen lisäsäästö 1 150 000 euroa, vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö 80 000 euroa, tasomuutos 118 000 euroa, siirto momentille 32.01.02 valtakunnallisen liikennelupajärjestelmän omistuksen siirrosta osaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietohallinnon järjestelmä- ja kehittämissalkkua 140 000 euroa, valtion vuokrajärjestelmässä käyttöön otetun omakustannusperiaatteen vaikutuksen tarkistus 3 000 euroa ja VaEL-maksun väliaikainen alentaminen 509 000 euroa.

Momentin 31.10.20 Perusväylänpito perusteluja täydennettiin vuoden 2016 I lisätalousarviossa siten, että Liikennevirasto saa tehdä kymmenen vuoden mittaiselle sopimuskaudelle sopimuksia uuden murtajan jäänmurtopalvelujen hankkimiseksi siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 132 300 000 euroa.

Momentin 31.10.20 Perusväylänpito määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksinä liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen osoitettu rahoitus 100 000 000 euroa, tasomuutos 32 091 000 euroa, ja neljän sillan korjaamiseen myönnetty 1 400 000 euroa. Vähennyksinä huomioitiin 5 000 000 euron siirto momentille 31.10.50.

Momentin 31.10.35 Valtionavustus länsimetron rakentamiseen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä MAKU-indeksin kehityksestä johtuen 450 000 euroa. Vähennyksenä huomioitiin tasomuutos 68 313 000 euroa.

Momentin 31.10.77 Väyläverkon kehittäminen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos 2 889 000 euroa sekä II lisätalousarviossa 4 699 000 euroa Äänekosken biotuotetehtaan liikennejärjestelyt -hankkeen menoihin.

Momentin 31.10.78 Eräät väylähankkeet määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä tasomuutos 34 000 000 euroa ja II lisätalousarviossa valtatie 12 Tampereen rantaväylä -hankkeen menoihin myönnetty 2 000 000 euroa.

Momentin 31.10.79 Elinkaarirahoitushankkeet määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä 8 220 000 euron tasomuutos. II lisätalousarviossa myönnettiin määrärahan lisäystä 3 056 000 euroa E18 Hamina–Vaalimaa-hankkeen menoihin.

Momentin 31.30.63 joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2016 talousarviossa lisäyksenä joukkoliikenteen lipputulojen tarkistus 1 474 000 euroa. Vähennyksenä huomioitiin säästöpäätös 15 000 000 euroa ja tasomuutos 5 159 000 euroa sekä 1 700 000 euroa joukkoliikenteen tuloarvion täsmentymisestä johtuen.

Muut selvitykset

Kieku-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä 1.4.2016 joidenkin käyttöomaisuuslajien poistoaikoja yhtenäistettiin Kiekun mukaisiksi. Merkittävimpien omaisuuslajien osalta muutoksia ei tapahtunut. Arvostus- ja jak-sotusperiaatteisiin ei tehty muita muutoksia vuonna 2016.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
13.03.01 Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden	Bruttotulot	251,00				
	Bruttomenot	0,00				
	Nettotulot	251,00				

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen käyttö vuonna 2016	sirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
								Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Sirretty seuraavalle vuodelle
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2v) (netto)	Bruttomenot	95 000,00		95 000,00		95 000,00				95 000,00	
	Bruttotulot	0,00		0,00		0,00				0,00	
	Nettomenot	95 000,00	95 000	95 000,00	0,00	95 000,00	0,00	0,00	95 000,00	95 000,00	0,00
31.10.01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) (netto)	Bruttomenot	82 716 527,36		64 764 907,19		79 831 729,10				84 588 535,65	
	Bruttotulot	1 638 527,36		1 620 729,10		1 620 729,10				1 620 729,10	
	Nettomenot	81 080 000,00	78 211 000	63 144 178,09	15 066 821,91	78 211 000,00	0,00	19 823 628,46	98 034 628,46	82 967 806,55	15 066 821,91
31.10.20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v) (netto)	Bruttomenot	1 010 192 596,11		1 037 161 093,33		1 126 299 085,23				1 140 190 286,43	
	Bruttotulot	69 490 596,11		64 899 085,23		64 899 085,23				64 910 661,07	
	Nettomenot	940 702 000,00	1 061 400 000	972 262 008,10	89 137 991,90	1 061 400 000,00	0,00	103 917 617,26	1 164 417 617,26	1 075 279 625,36	89 137 991,90

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 3.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.			Peruutettu	
			Tilijaottelu	Yhteensä
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala				55 697,27
2014				41 775,20
31.10.77.1.18.	Mt 148 parantaminen Keravan kohdalla		28 909,18	
31.10.77.1.19.	Vt 3 Arolammin eritasoliittymä		1 112,21	
31.10.77.1.20.	Kt 77 Viitasaari-Keitele		11 703,22	
31.10.77.3.1.	Uudenkaupungin meriväylä		50,59	
2015				13 922,07
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmr (smr2v)		13 922,07	
Pääluokat yhteensä				55 697,27
Vuosi 2014				41 775,20
Vuosi 2015				13 922,07

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2016	2015
Henkilöstökulut	41 503 066,20	41 110 867,61
Palkat ja palkkiot	39 934 322,46	39 652 364,92
Tulosperusteiset erät	1 418 443,64	1 386 431,58
Lomapalkkavelan muutos	150 300,10	72 071,11
Henkilösivukulut	7 765 370,46	8 824 020,05
Eläkekulut	6 742 131,79	7 699 508,79
Muut henkilösivukulut	1 023 238,67	1 124 511,26
Yhteensä	49 268 436,66	49 934 887,66
Johdon palkat ja palkkiot, josta	685 865,80	768 400,43
- tulosperusteiset erät	17 253,70	22 334,25
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	46 408,57	45 046,00
Johto	1 020,00	1 300,00
Muu henkilöstö	45 388,57	43 746,00

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liikennevirastossa suunnitelman mukaiset poistot on laskettu yhdenmukaisin periaattein kansallis- ja käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
1024 Museot ja linnat, Rakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1029 Muut rakennukset, Majakat	Tasapoisto	30	3,33	0
1029 Muut rakennukset, Rakennukset	Tasapoisto	30	3,33	0
1081 Museoesineet ja -kokoelmat, Museoesineet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1081 Museoesineet ja -kokoelmat, Taideteokset ja pienoismallit	Ei poistoaikaa	-	-	0
1089 Muu kansallisomaisuus, Sulkukanavat	Tasapoisto	50	2	0
1089 Muu kansallisomaisuus, Alukset	Tasapoisto	20	5	0
1100 Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	3	33,33	0
1120Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	Tasapoisto	5	20	0
1120Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	Tasapoisto	3	33,33	
1120 Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	Tasapoisto	15	6,67	
1123 Liittymismaksut, Sähköliittymät, kaapeliTV-liittymät	Tasapoisto	10	10	0
1129 Muut aineettomat oikeudet, Kiinteistöjen käyttöoikeudet	Tasapoisto	5	20	0
1140 Itsevalmistetut atk-ohjelmat ja niiden kehittäminen	Tasapoisto	5	20	0
1140 Teetetyt (räätälöidyt) atk-ohjelmat ja niiden kehittäminen	Tasapoisto	5	20	0
1140 Meriliikenteen ohjaukseen liittyvät atk-ohjelmat	Tasapoisto	10	10	0
1149 Tietovarastojen perustamiseen liittyvät menot	Tasapoisto	5	20	0
1149 Vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	Tasapoisto	5	20	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5	20	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	10	10	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	20	5	0
119 Keskenäiset hankinnat	Ei poistoaikaa	-	-	0

Substanssipoistot maa-aineksen käytön mukaan				
1200 Metsäalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Omistusoikeudella olevat maa-ainesalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Vuokratut maa-ainesalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Otto-oikeudet viraston omistamiin maa-ainesalueisiin	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Tarpeettomat maa-ainesalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1208 Virkistyskäyttöön tarkoitettut maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1209 Muut maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1210 Maa-alueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1219 Muut rakennusmaa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1220 Asuinrakennukset	Tasapoisto	50	2	0
1221 Toimistorakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1222 Teollisuusrakennukset	Tasapoisto	30	3,33	0
1223 Varastorakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1229 Muut rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1230 Rakennelmat, Kalliosillot	Tasapoisto	20	5	0
1230 Rakennelmat, Katokset	Tasapoisto	10	10	0
1230 Rakennelmat, Polttoainesäiliöt ja jakelulaitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1230 Rakennelmat, VTS:n rakennelmat	Tasapoisto	10	10	0
1240 Tierakenteet, alusrakenteet	Tasapoisto	50	2	0
1240 Tierakenteet, päällysteet	Tasapoisto	10	10	0
1240 Tierakenteet, sillat ja tunnelit	Tasapoisto	50	2	0
1240 Muut tierakenteet sekä erilliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1241 Radan alusrakenteet	Tasapoisto	50	2	0
1241 Radan päällysrakenteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1241 Ohjaus- ja turvalaitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1241 Sähköistyksen kiinteät laitteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1241 Vahvavirta	Tasapoisto	20	5	0
1241 Radan varusteet ja rakenteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1241 Radan sillat ja tunnelit	Tasapoisto	50	2	0
1241 Raideliikenteen telemaattiset järjestelmät	Tasapoisto	10	10	0
1242 Laiturit ja satamat	Tasapoisto	20	5	0
1242 Pintarakenteet, jotka eivät ole maantie- tai rautatierakent	Tasapoisto	20	5	0
1242 Varastokentät	Tasapoisto	20	5	0
1243 Avo- ja sulkukanavat	Tasapoisto	50	2	0
1243 Väylät, merkit (tutka-, linja-, reuna- ja muut merkit), loisto	Tasapoisto	30	3,33	0
1243 Majakat ja tunnusmajakat	Tasapoisto	30	3,33	0
1243 Satamat, laiturit, ponttonikalusto	Tasapoisto	30	3,33	0
1244 Muut vesirakenteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1249 Muut rakenteet, Satamat ja laiturit	Tasapoisto	30	3,33	0
1250 Henkilöautot, pakettiautot	Tasapoisto	5	20	0
1250 Perävaunut	Tasapoisto	5	20	0
1250 Traktorit	Tasapoisto	5	20	0
1250 Moottorikelkat	Tasapoisto	5	20	0
1251 Maantielautat	Tasapoisto	15	6,67	0
1251 Väylänhoitoveneet, työveneet, merenmittausveneet	Tasapoisto	7	14,29	0
1251 Työlaivat, ponttoonit, proomut	Tasapoisto	7	14,29	0
1251 Tarkastusveneet, valvontaveneet, perämoottoriveneet ja	Tasapoisto	7	14,29	0
1251 Soutuveneet, pelastusveneet	Tasapoisto	7	14,29	0
1253 Raskaat työkoneet, Työkoneet ja laitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1254 Kompressorit	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Pesukoneet, -laitteet (muut kuin keittökoneet)	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Sahat, sirkkelit yms., kaatolaitteet	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Trukit, nosturit, telinekalusto	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Sähkövoima-asemat ja -koneet, muuntamot	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Muut työkoneet ja laitteet	Tasapoisto	7	14,29	0
12550 Tietoliikennelaitteet, työasemalaitteet ja työaseman ohe	Tasapoisto	3	33,33	0
1255 Keskus- ja minitietokoneet sekä palvelimet	Tasapoisto	5	20	0
1255 Atk-verkot ja niiden laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1256 Kopio- ja monistuskoneet sekä paperin käsittelylaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1256 Tasovalotuslaitteet ja valojäljennöskoneet	Tasapoisto	5	20	0
1256 Muut toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Paikannuslaitteet, puhelimet, puhelinkeskukset ja -vast	Tasapoisto	5	20	0
1257 Radiopuhelinkalusto	Tasapoisto	5	20	0
1257 Radioaseman laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Telexit, telafaxit	Tasapoisto	5	20	0
1257 Alusten paikanmäärityslaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Muut navigointilaitteet ja viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Virve-laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Raideliikenteen ohjauksen viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Dia- ja dataprojektorit, piirtoheittimet, videotykit	Tasapoisto	5	20	0
1258 Radio- ja äänentoistolaitteet, nauhurit, videokamerat ja -	Tasapoisto	5	20	0
1258 Plasmanäytöt, televisiota ja televisiovalvontalaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Videoneuvottelulaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Digitoitilaitteet ja kuvantallentimet	Tasapoisto	5	20	0

1260 Muut tutkimuslaitteet, Etäisyysmittarit ja tiedonkeruulaitte	Tasapoisto	5	20	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Liikennetutkat, mittalaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Maatutkat	Tasapoisto	7	14,29	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Meriväylien mittalaitteet	Tasapoisto	10	10	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Radan mittalaitteet	Tasapoisto	10	10	0
1261 Vesirakenteiden laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1269 Keittiökoneet ja -laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Kunto- ja vapaa-ajan laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Mainosvalorakennelmat	Tasapoisto	5	20	0
1269 Tieinfokioskit	Tasapoisto	5	20	0
1269 Toimistovaunut, käymälät ym. (muut kuin rekisteröidyt)	Tasapoisto	10	10	0
1269 Valokuvauskamerat ja -laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Varasiltakalusto	Tasapoisto	10	10	0
1269 AIS-järjestelmän laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1269 VTS-järjestelmän laitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1269 VTS-järjestelmän tiedonsiirtokaapelit ja järjestelmät	Tasapoisto	10	10	0
1269 VTS-järjestelmän muut laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Decca-laitteistot	Tasapoisto	15	6,67	0
1269 DGPS-järjestelmän laitteistot	Tasapoisto	10	10	0
1269 Meriliikenteen tutkalaitteistot	Tasapoisto	10	10	0
1269 Öljyntorjuntalaitteet ja -kalusto	Tasapoisto	10	10	0
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1270 Kassakaapit	Tasapoisto	10	10	0
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Muut kalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Museoesineet (kaluste), pienoismallit	Ei poistoaikaa	-	-	0
1280 Muut aineelliset hyödykkeet, Taide-esineet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1289 Muut aineelliset hyödykkeet	Tasapoisto	10	10	0
1298 Keskenäiset rakenteet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1299 Muut keskenäiset hankinnat	Ei poistoaikaa	-	-	0
1300 Käyttöomaisuusarvopaperit, Kiinteistöosakkeet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1301 Käyttöomaisuusarvopaperit, Muut osakkeet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1303 Käyttöomaisuusarvopaperit, Muut osuudet	Ei poistoaikaa	-	-	0
400 Ostot tilikauden aikana	Ei poistoaikaa	-	-	0

Kiekun käyttöönoton yhteydessä poistoajoja tarkistettiin seuraavasti:

			Ennen
Rakennukset	1024010	40 vuotta	30 vuotta
Perustamis- ja järjestelymenot	1100010	3 vuotta	5 vuotta
Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	1120020	3 vuotta	5 vuotta
Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	1120030	15 vuotta	-
Kiinteistöjen käyttöoikeudet	1129010	5 vuotta	10 vuotta
Teollisuusrakennukset	1222010	30 vuotta	40 vuotta
Laiturit ja satamat	1242010	20 vuotta	30 vuotta
Pintarakenteet, jotka eivät ole maantie- tai rautatierakenteita	1242010	20 vuotta	30 vuotta
Varastokentät	1242010	20 vuotta	30 vuotta
Soutuveneet, pelastuveneet	1251010	7 vuotta	5 vuotta
Kompressorit	1254010	7 vuotta	6 vuotta
Pesukoneet, -laitteet (muut kuin keittökoneet)	1254010	7 vuotta	6 vuotta
Sahat, sirkkelit yms., kaatolaitteet	1254010	7 vuotta	6 vuotta
Trukit, nosturit, telinekalusto	1254010	7 vuotta	10 vuotta
Sähkövoima-asemat ja -koneet, muuntamot	1254010	7 vuotta	10 vuotta
Muut työkoneet ja laitteet	1254010	7 vuotta	10 vuotta
Kopio- ja monistuskoneet sekä paperin käsittelylaitteet	1256010	5 vuotta	6 vuotta
Tasovalotuslaitteet ja valojäljennöskoneet	1256010	5 vuotta	6 vuotta
Muut toimistokoneet ja laitteet	1256010	5 vuotta	6 vuotta
Radioaseman laitteet	1257010	5 vuotta	10 vuotta
Raideliikenteen ohjauksen viestintälaitteet	1257010	5 vuotta	10 vuotta
Etäisyysmittarit ja tiedonkeruulaitteet	1260010	5 vuotta	6 vuotta
Liikennetutkat, mittalaitteet	1260010	5 vuotta	6 vuotta
Maatutkat	1260030	7 vuotta	8 vuotta
Meriväylien mittalaitteet	1260040	10 vuotta	15 vuotta
Radan mittalaitteet	1260040	10 vuotta	15 vuotta
1261 Vesirakenteiden laitteet:	1261010	10 vuotta	15 vuotta

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Kansallisuus		Yhteensä
	102 Rakennukset	108 Muu	
Hankintameno 1.1.2016	449 621,32	1 384 302,04	1 833 923,36
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2016	449 621,32	1 384 302,04	1 833 923,36
Kertyneet poistot 1.1.2016	204 924,86	407 190,77	612 115,63
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	15 293,53	33 538,95	48 832,48
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	220 218,39	440 729,72	660 948,11
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	229 402,93	943 572,32	1 172 975,25

	Aineettomat hyödykkeet			Yhteensä
	112 Aineettomat		119 Ennakkomaksut ja	
	oikeudet	114 Muut	keskeneräiset	
		pitkävaikutteiset menot	hankinnat	
Hankintameno 1.1.2016	2 918 931,55	201 530 535,72	26 622 090,60	231 071 557,87
Lisäykset	384 918,48	64 473 710,42	13 258 298,14	78 116 927,04
Vähennykset	0,00	1 933 731,95	9 086 015,13	11 019 747,08
Hankintameno 31.12.2016	3 303 850,03	264 070 514,19	30 794 373,61	298 168 737,83
Kertyneet poistot 1.1.2016	960 191,84	19 362 226,53	0,00	20 322 418,37
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	727 465,89	0,00	727 465,89
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	326 226,14	16 393 316,36	0,00	16 719 542,50
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	1 286 417,98	35 028 077,00	0,00	36 314 494,98
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	2 017 432,05	229 042 437,19	30 794 373,61	261 854 242,85

	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	120 Maa- ja vesialueet	121 Rakennusmaa ja vesialueet	122 Rakennukset	123 Rakennelmat	124 Rakenteet	
Hankintameno 1.1.2016	7 058 397,71	956 787 339,49	18 723 924,23	571 318,78	26 113 805 114,52	27 096 946 094,73
Lisäykset	7 710,76	20 485 917,58	0,00	885 649,77	1 006 748 455,58	1 028 127 733,69
Vähennykset	68 221,53	4 731 276,59	279 623,95	0,00	14 570,25	5 093 692,32
Hankintameno 31.12.2016	6 997 886,94	972 541 980,48	18 444 300,28	1 456 968,55	27 120 538 999,85	28 119 980 136,10
Kertyneet poistot 1.1.2016	0,00	0,00	9 911 527,93	381 196,44	8 184 148 289,34	8 194 441 013,71
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	140 716,72	0,00	0,00	140 716,72
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	1 097 390,25	45 446,83	805 202 318,03	806 345 155,11
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	1 653 509,90	1 653 509,90
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	0,00	0,00	10 868 201,46	426 643,27	8 991 004 117,27	9 002 298 962,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	6 997 886,94	972 541 980,48	7 576 098,82	1 030 325,28	18 129 534 882,58	19 117 681 174,10

	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	125 Koneet	126 Laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2016	18 962 809,08	10 169 070,87	1 715 224,11	228 967,07	745 846 286,17	776 922 357,30
Lisäykset	122 500 010,56	858 387,31	512 192,50	7 860,00	456 824 088,95	580 702 539,32
Vähennykset	121 268 335,00	0,00	0,00	0,00	518 254 401,78	639 522 736,78
Hankintameno 31.12.2016	20 194 484,64	11 027 458,18	2 227 416,61	236 827,07	684 415 973,34	718 102 159,84
Kertyneet poistot 1.1.2016	4 529 280,49	3 780 471,14	666 031,44	36 862,95	0,00	9 012 646,02
Vähennysten kertyneet poistot	84 950,69	0,00	0,00	0,00	0,00	84 950,69
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	2 257 906,24	1 467 212,80	328 946,84	608,47	0,00	4 054 674,35
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	43 167,99	43 167,99
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	6 702 236,04	5 247 683,94	994 978,28	37 471,42	43 167,99	13 025 537,67
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	13 492 248,60	5 779 774,24	1 232 438,33	199 355,65	684 372 805,35	705 076 622,17

	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				Yhteensä
	130 Käyttöomaisuusarvopaperit				
Hankintameno 1.1.2016	439 942,84	0,00	0,00	0,00	439 942,84
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2016	439 942,84	0,00	0,00	0,00	439 942,84
Kertyneet poistot 1.1.2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	439 942,84	0,00	0,00	0,00	439 942,84

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2016	2015	Muutos 2016-2015
Korot euromääräisistä saamisista	-6 231 798,22	22 012,07	-6 253 810,29
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	-15,33		
Muut rahoitustuotot	19,06		
Rahoitustuotot yhteensä	-6 231 794,49	22 012,07	-6 253 810,29
Rahoituskulut	2016	2015	Muutos 2016-2015
Korot euromääräisistä veloista	834 486,80	1 355 828,73	-521 341,93
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	-71,25		
Rahoituskulut yhteensä	834 415,55	1 355 828,73	-521 341,93
Netto	-7 066 210,04	-1 333 816,66	-5 732 468,36

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 9.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappale määrä	Markkina-arvo	31.12.2016 Kirjanpitoarvo	Omistussuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	31.12.2015 Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	0		163 811,91					163 811,91
RYM Oy:n A-lajin osake nro 11	1		125 000,00					125 000,00
Saimaan Kanavamuseo Tuki Oy	448		7 534,63	93,0				7 534,63
Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä Oy	390966		31 277,28	14,1				31 277,28
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			276 130,93					276 130,93
Kiinteistö Oy Tieliikennemuseo	16418		276 130,93	46,0				276 130,93
Osakkeet ja osuudet yhteensä			439 942,84					439 942,84

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2016	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

31.12.2016	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	165 155 498,98	240 761 286,36	405 916 785,34
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	90 459 692,40	0,00	0,00	90 459 692,40
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	61 034,72	0,00	0,00	61 034,72
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	90 520 727,12	165 155 498,98	240 761 286,36	496 437 512,46

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja –takuut sekä muut monivuotiset vastuut**Myönnetty takaukset ja takuut**

Ei ilmoitettavaa.

Myönnetty takaukset ja takuut valuutoittain

Ei ilmoitettavaa.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2016	Määrärahatarve 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	6 155 912,54	6 124 977,05	5 911 777,09	5 797 777,05	8 874 455,16	26 708 986,35

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset						
€	Talousarvio- menot 2016	Määrärahatarve 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset						
- Vuoden 2016 talousarvion momentin 31.10.20 Perusväylänpito päätösoosan kohta 1	591 051 753,65	700 914 027,24	481 438 399,66	308 464 446,29	240 935 783,39	1 731 752 656,58
- Vuoden 2016 talousarvion momentin 31.10.77 päätösoosan kohta 2, 31.10.77.5.1 Pisara-radan suunnittelu ja 31.10.77.5.2 Muu kehittämisen suunnittelu	4 583 537,93	2 757 122,53	0,00	0,00	0,00	2 757 122,53
Yhteensä	595 635 291,58	703 671 149,77	481 438 399,66	308 464 446,29	240 935 783,39	1 734 509 779,11

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 13.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisällytettävät rahastoidut varat

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 14.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

	31.12.2016	31.12.2015	Muutos 2016-2015
Muu pitkäaikainen velka	405 916 785,34	484 143 760,47	-78 226 975,13
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	90 459 692,40	86 459 692,40	4 000 000,00
Yhteensä	496 376 477,74	570 603 452,87	-74 226 975,13

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan)

Velkojen juoksu-aika	2016				2015			
	Kirjanpitoarvo (euroa)	%	Käypä arvo (euroa)	%	Kirjanpitoarvo (euroa)	%	Käypä arvo (euroa)	%
0 - 1 vuotta	90 459 692,40	18,22	78 154 602,10	16,32	86 459 692,40	15,15	73 312 439,89	14,58
1 - 2 vuotta	41 288 874,75	8,32	41 141 481,82	8,59	78 226 975,12	13,71	40 848 477,65	8,13
2 - 3 vuotta	41 288 874,75	8,32	41 059 363,10	8,57	41 288 874,75	7,24	40 604 848,56	8,08
3 - 4 vuotta	41 288 874,75	8,32	40 977 183,97	8,56	41 288 874,75	7,24	40 362 672,53	8,03
4 - 5 vuotta	41 288 874,75	8,32	40 895 393,19	8,54	41 288 874,75	7,24	40 121 283,32	7,98
Yli 5 vuotta	240 761 286,36	48,50	236 741 932,78	49,43	282 050 161,12	49,43	267 450 455,58	53,20
Velat yhteensä	496 376 477,74	100,00	478 969 956,96	100,00	570 603 452,87	100,00	502 700 177,53	100,00

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.2014	6,47
31.12.2015	5,59
31.12.2016	5,39

Vuoden 2016 velka koskee elinkaarihankkeita E 18 Muurla-Lohja, E 18 Koskenkylä-Kotka sekä hankkeita E18 Kehä III 2.vaihe ja Tampereen rantaväylä
 Vuoden 2015 velka koskee elinkaarihankkeita E 18 Muurla-Lohja, E 18 Koskenkylä-Kotka sekä hankkeita E18 Kehä III 2.vaihe ja Tampereen rantaväylä
 Vuoden 2014 velka koskee elinkaarihankkeita E 18 Muurla-Lohja ja E 18 Koskenkylä-Kotka
 sekä hankkeita Tampereen rantaväylä ja Turun satamayhteys.

Käyvän arvon laskennassa on käytetty Valtionhallinnon vuosittain ilmoittamaa laskelmissa käytettävää korkotekijää.

Käytetty duraation laskentakaava noudattaa valtion kirjanpidon käsikirjan kohdan 12.3.16 mukaista kaavaa.

Kokonaisduraatio on laskettu laskemalla velkojen erillisduraatioiden nykyarvoilla painotettu summa.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat täydentävät tiedot**1) Työyhteenliittymä Porvoo - Koskenkylä loppuselvitys**

Vuonna 2007 solmittiin Tielikelaitys Destian ja Kesälahden Maansiirto Oy:n ja MVR-Maatek Oy:n entisen toimitusjohtajan Kari Perälän välinen sovintosopimus, jossa oli määritetty työyhteenliittymä PoKo:lle maksettava korvaus.

Työyhteenliittymää ei ole voitu suunnitellun mukaisesti lopettaa vuoden 2015 aikana, koska saatavan periminen Perälältä on edelleen kesken.

Työyhteenliittymän päätöksellä osakkaille on jaettu varoja syksyllä 2012 ja Destian osuus (57.142,86 euroa) on sovitun mukaisesti tilitetty Liikennevirastolle Tiehallinnon seuraajana sen mukaisesti, mitä vuoden 2001 organisaatiouudistuksen yhteydessä on sovittu.

Vuoden 2016 aikana Perälä on jatkanut velkansa lyhentämistä. Maksuja on vuoden aikana kertynyt yhteensä 8.800 euroa. Vuoden 2016 lopussa oli maksamatta edelleen vajaat 9.000 euroa. Perälä ei ole pysynyt alkupe-
räisessä maksuaikataulussa, jonka mukaan velan olisi tullut olla kokonaan maksettu 30.6.2015. Koska Perälä on kuitenkin jatkuvasti lyhentänyt velkaansa, ei ole katsottu tarpeelliseksi ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin.

2) Asfalttikartelli

Korkein hallinto-oikeus vahvisti vuonna 2009 tekemällään päätöksellä, että Suomessa oli toiminut vuosina 1994–2002 päällystysalan kartelli, johon kuuluivat lähes kaikki alalla toimineet yritykset. Tiehallinto/Liikennevirasto on kesäkuussa 2008 vireille laitettulla haastehakemuksellaan vaatinut kartellissa mukana olleilta yrityksiltä vahingonkorvausta yhteensä noin 23 milj. euroa, joka määrä tarkentui noin 58 milj. euroon.

Helsingin käräjäoikeus antoi päätöksensä asiassa 28.11.2013. Liikenneviraston vaatimukset hylättiin kokonaisuudessaan ja Liikennevirasto tuomittiin korvaamaan kartelliyhtiöiden oikeudenkäyntikuluja yhteensä noin 2,7 milj. euroa laillisine viivästyskorkoineen. Vaatimusten hylkääminen perustui käräjäoikeuden käsitykseen, että Tielaitos oli ollut tietoinen kartellista ja loppuvuosina Tielaitos Tuotannon katsottiin olleen myös osallisena kartellitoiminnassa. Oikeudenkäyntikuluja ei ole maksettu vastaajille.

Liikennevirasto valitti käräjäoikeuden päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Hovioikeuden päätös saatiin 20.10.2016. Hovioikeus muutti käräjäoikeuden tuomiota siten, että kartelliyhtiöt tuomittiin maksamaan valtiolle korvauksia yhteensä n. 7,5 M€ ja lisäksi tuotto- ja viivästyskorkoa. Valtio vapautettiin osasta oikeudenkäyntikulukorvauksia. Lemminkäinen Oyj ja Skanska Asfaltti Oy ovat suorittaneet korvaukset korkoineen tuomion mukaisesti. Lemminkäinen n. 9,2 M€ ja Skanska n. 2,2 M€. Liikennevirasto ei ole vielä maksanut valtiolle maksettavaksi määrättyjä oikeudenkäyntikuluja. Liikennevirasto jätti 19.12.2016 valituslupahakemuksen ja valituksen korkeimmalle oikeudelle.

(Liikennevirasto ja Lemminkäinen sopivat asian 13.1.2017 siltä osin kuin kyse on valtion ja Lemminkäisen välisestä prosessista. ja tyytyvät Helsingin hovioikeuden päätökseen maksuvelvollisuuden osalta.)

3) Merenkulkuun liittyvät vahingonkorvausvaatimukset ja -vastuut

Liikennevirastolta on vaadittu korvausta aluksen karilleajosta aiheutuneista vahingoista yhteensä 2,9 milj. euroa. Liikennevirasto on kiistänyt vastuunsa asiassa. Tapauksen käsittely jatkuu edelleen ja on ennakoitavissa, että riita viedään Turun merioikeuteen taikka Helsingin käräjäoikeuteen.

4) Koillistie Määttä Oy:n yrityssaneeraus

Verohallinto teki Koillistie Määttä Oy:tä koskevan konkurssihakemuksen 15.8.2013. Yhtiöllä oli neljä ELY-keskusten hoitamaa väylänpidon hoidon ja ylläpidon alueurakkaa, jotka jouduttiin purkamaan yhtiön taloudellisesta tilanteesta johtuen 3.9.2013. Yritys haki saneerausmenettelyyn 13.9.2013 ja Oulun käräjäoikeus päätti aloittaa saneerausmenettelyn 9.10.2013.

Alueurakoiden palvelun luonteesta johtuen jouduttiin järjestämään uudet palveluntuottajat suorahankintaa käyttäen. Saneerausmenettelyssä tarkentuneet velkojen saatavien määrät ja lopulliset saatavat ovat seuraavat:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus: saatava 367.284,10 euroa, josta pankkitakauksen osuus 143.480,28 euroa ja saneerausvelaksi jää 223.803,82 euroa,

Pohjois-Savon ELY-keskus: saatava 1.142.921,17 euroa, josta pankkitakauksen osuus 160.942,89 euroa ja saneerausvelaksi jää 981.978,28 euroa,

Lapin ELY-keskus: saatava 146.601,22 euroa, jonka pankkitakaus kattaa kokonaisuudessaan

Oulun käräjäoikeus vahvisti 30.6.2014 selvittäjän laatiman 20.5.2014 päivätyn saneerausohjelma-ehdotuksen Koillistie Määttä Oy:n saneerausohjelmaksi.

Kuusamon osuuspankki on suorittanut pankkitakauksiin perustuen edellä mainitut saatavat yhteensä 451.024,39 euroa.

Saneerausvelkaa jäi yhteensä 1.205.782,10 euroa. Saneerausohjelman mukaan saneerattavia velkoja leikataan 70 % ja lopulle 30 %:lle (361.734,63 €) vahvistettiin maksuohjelma, joka päättyy 31.1.2023.

Saneerausohjelmaan määrätty valvoja on antanut selonteot Koillistie Määttä Oy:n saneerausohjelman toteutumisesta tilikausilla 1.11.2013 - 31.10.2014 ja 1.11.2014 - 31.10.2015. Määttä on noudattanut saneerausohjelmaa ELYjen saatavien osalta.

5) Väyläverkon kehittämishankkeisiin liittyviä riidanalaisia vaatimuksia

Väyläverkon kehittämishankkeissa on avoinna seuraavat riidanalaiset toimittajien esittämät vaateet, joista ei ole tehty varauksia kirjanpitoon:

- Kehä III 2. vaihe noin 1,2 milj. euroa
- Rauman väylähanke noin 5,6 milj. euroa
- Pietarsaaren meriväylä noin 0,4 milj. euroa
- Pohjanmaan rata noin 0,5 milj. euroa

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme Liikenneviraston vuoden 2016 tilinpäätöksen.

Helsingissä 28. helmikuuta 2017

Antti Vehviläinen
Pääjohtaja

Kristiina Tikkala
Talousjohtaja

Valtiotalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 29.5.2017

JOHANNA KORHONEN

ISBN 978-952-317-367-5

Liik
enne
vira
sto